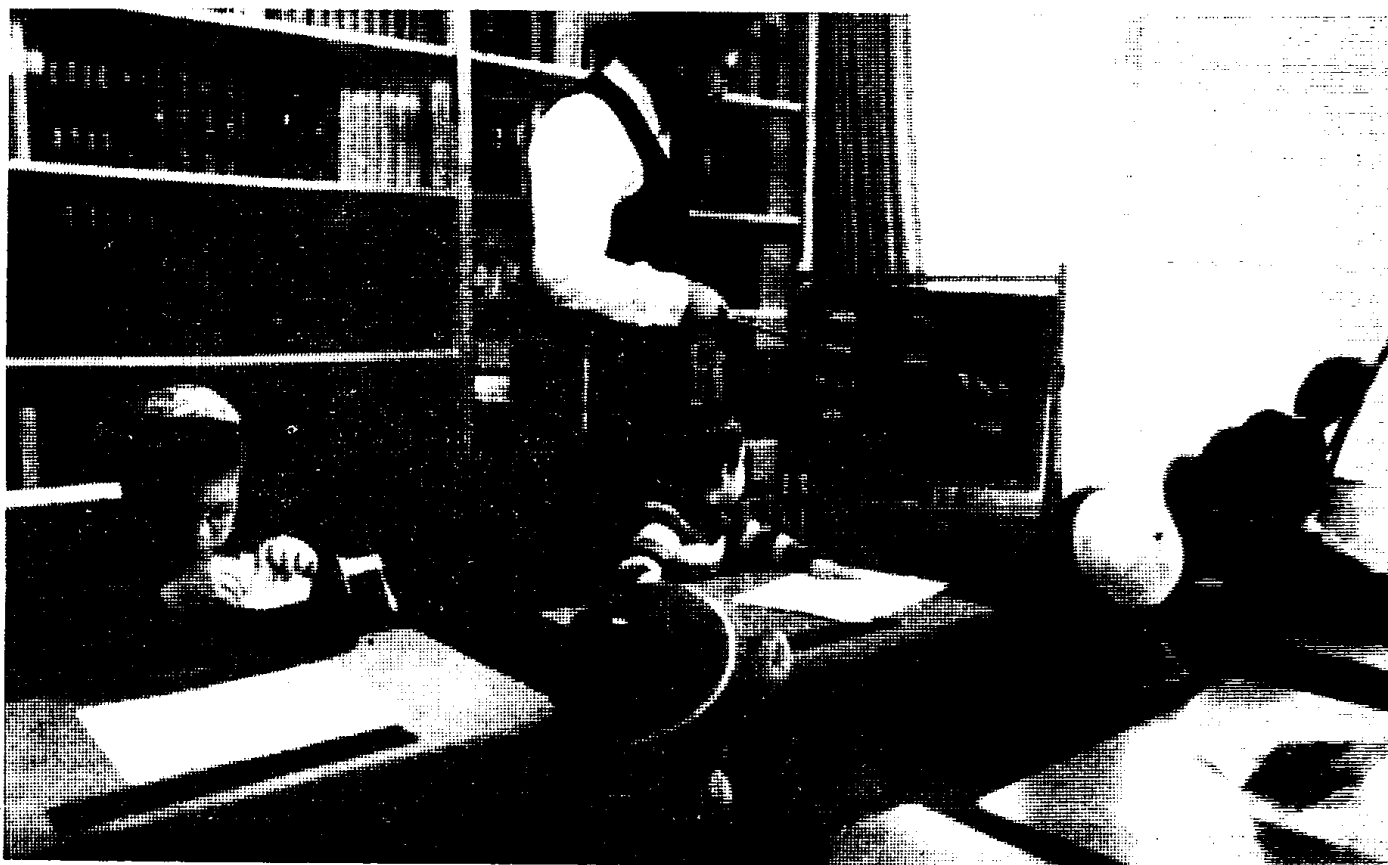

Cheider opent school voor meer joods onderwijs

'Voor Poolse en Roemeense immigrantenkinderen'

door M. Kopuit

Op 25 oktober 1974 ging in Amsterdam een afzonderlijke kleuterschool van start voor meer joods onderwijs. Leraar Mosje Selig brengt de kinderen de kennis bij. Cheider gaat zich nu ook bezighouden met een basisschool.

In brede joodse kringen is sterke verontrusting gerezen over het plan van een kleine groep superorthodoxen, verenigd in de Stichting Cheider, een afzonderlijke joodse dagschool te stichten. De afgelopen week hebben talrijke besturen en commissies vergaderd om de versplintering tegen te gaan. Ook zijn bemiddelingspogingen aangewend. Het laat zich aanzien, dat geen overeenstemming kon worden bereikt. Cheider is met een dagschool gestart, omdat men van oordeel is, dat op de basisschool Rosj Pina van de Joodse Scholengemeenschap JBO de kinderen te weinig joods onderwijs wordt gegeven.

Op Rosj Pina wordt jaarlijks 120 uur godsdienstles gegeven. Het maximum, dat de Wet op het Lager onderwijs van 1969 toestaat. Op Cheider zal echter aanmerkelijk meer tijd aan joodse vakken in schooltijd worden besteed. Het zal dagelijks driemaal driekwartier zijn, opdat de kinderen als ze een jaar of negen zijn Gemara kunnen leren. Volgens de initiatiefnemer van Cheider, de heer A. J. U. Cohen, die in oktober 1974 het startsein gaf voor een van Joods Bijzonder

Onderwijs gesepareerde joodse kleuterschool, zal de nieuwe joodse basisschool op 19 februari 1975 met twaalf of dertien leerlingen tussen de 6 en 9 jaar van start gaan in een barak aan Teilingen 2 in Amsterdam-Buitenveldert. Deze barak heeft toebehoord aan de Amsterdamse Montessori-school. De joodse school zal een jongens- en een meisjesklas omvatten. De barak is via de Rijksinspectie voor het lager onderwijs ter beschikking gesteld. „Als enige faciliteit, die we hebben moe-

ten verlenen, is, in overleg met de gemeente, gezorgd dat ze een aparte lokaliteit krijgen,” zegt men ons van die zijde. Een apart lokaal voor de joodse kinderen van Rosj Pina afkomstig was wenselijk, omdat de heer A. R. Jonkers, coördinerend inspecteur Amsterdam van de Rijksinspectie voor het lager onderwijs een aanvraag kreeg voor „dertien joodse kinderen uit Polen en Roemenië, die zich hebben gemeld als leerling aan het Buitenveldertse Montessori.” De heer A. Mok, hoofd van deze Montessorischool zegt echter: „Cheider is een zelfstandige stichting die alleen technisch bijstand van ons krijgt.”

Als het werkelijk kinderen uit Roemenië of Polen zou betreffen zou mogelijk een beroep kunnen worden gedaan op het zogenaamde „terugkeeronderwijs”, voor niet-Nederlandstalige kinderen geschapen. „Die culturele onderwijsvorm bestaat hierin, dat men normaal per week in de klas zit en dan vijftien uur per week onderwijs krijgt in eigen taal en cultuur,” zegt ons onderwijsinspecteur Jonkers. Een woordvoerder van het ministerie van onderwijs zegt, dat dit bi-culturele onderwijs alleen bestemd is voor kinderen van buitenlandse werknemers uit die landen aan de Middellandse Zee, waarmee Nederland een wervingsakkoord heeft gesloten. „Het bi-culturele of terugkeeronderwijs is vooral gericht op integratie van de buitenlandse kinderen in de Nederlandse samenleving en wil voorkomen, dat ze vervreemden van het gezin, waaruit ze afkomstig zijn.” Daarbij wordt rekening gehouden, dat deze kinderen nog eens naar hun geboortelanden zullen terugkeren. „Stel dat ze dan alleen maar Nederlands kennen, dan is het voor hen onmogelijk zich opnieuw in hun vaderland te vestigen,” zegt de woordvoerder.

De heer Cohen van Cheider laat niet in het ongewisse, dat ook hij meent dat joodse kinderen op deze onderwijsregeling aanspraak kunnen maken en recht hebben te worden opgevoed in eigen cultuur: „Gastarbeiders hebben recht hun kinderen les te laten

geven in eigen cultuur. Waarom moeten wij Nederlanders onze subcultuur laten verdwijnen en wordt die van gastarbeiders in de watten gelegd,” vraagt hij zich af.

Onbekend ermee, dat van de zijde (Vervolg op pagina 9)

Allon naar Nederland Van der Stoel naar Arabië

Minister Van der Stoel: op reis

Ook al komt de Israelische minister van buitenlandse zaken Jigal Allon in de eerste helft van maart voor enkele dagen voor een officieel bezoek naar Nederland, zijn Nederlandse ambtsgenoot mr. Max van der Stoel zal voorlopig geen tegenbezoek aan Jeruzalem brengen. Mr. Van der Stoel gaat binnenkort een bezoek brengen aan een Arabische staat. In december 1974 had de Egyptische regering laten weten, dat een reeds geplande visite van de Nederlandse minister aan Cairo voor onbepaalde tijd moest worden uitgesteld vanwege het stemgedrag der Nederlandse VN-delegatie inzake de toelating van de PLO tot de Verenigde Naties. Het is thans waarschijnlijk, dat minister Van der Stoel naar Saoedi-Arabië gaat.

VERDWIJNEN

Ongetwijfeld zal de Rijksinspectie voor het lager onderwijs een onderzoek instellen als Cheider met haar lessen begint. Te veel van deze nieuwe joodse school bevindt zich in een waas van geheimzinnigheid. Te veel ook zijn er te halve waarheden en naar valt te vermoeden te hele onwaarheden. Het is niet geheel duidelijk hoe in de Nederlandse onderwijswet valt te passen, dat een nieuwe school wordt geopend voor nieuwe immigrantenkinderen, die echter al jaren onderwijs ontvangen op Rosj Pina. Ook valt wat moeilijk te begrijpen hoe een aanvraag bij de inspectie voor meer leerkrachten kan worden ingediend als gevolg van een toevloed van nieuwe leerlingen bij de Amsterdamse Montessori, terwijl van de zijde van bestuur en hoofdonderwijzer van deze school juist wordt beweerd, dat uitsluitend technische bijstand is verleend.

Toch kan niet worden verondersteld dat Cheider met de Nederlandse wet een loopje neemt, daar aan de voet van deze school, met grote sympathie of met actieve medewerking door het zenden van hun kinderen, enige figuren staan die in het joodse leven betrokken zijn bij joods onderwijs. Men kan niet verwachten, dat zij ter wille van meer joods onderwijs aan kinderen de Nederlandse onderwijswetten met de voeten treden, en daarmee hun gemeenschap in diskrediet brengen. Als dat wel het geval zou zijn, dienen tal van bestuurders eens een hartig woordje te gaan spreken.

Rabbi Chanina, het priesterhög'd, placht te zeggen: „Bid altijd voor het welzijn van de overheid, want ware er niet ontslag voor haar, dan zou de een de ander verslinden.” Die Nederlandse overheid heeft de onderwijswetten niet gemaakt opdat joodse scholen elkaar zullen verslinden. Want het is wel duidelijk, dat er in deze kleine joodse eenheidsgemeenschap nauwelijks plaats is voor twee joodse dagscholen.

Reeds lang zijn een aantal ouders ontevreden over het joodse onderwijs, dat binnen de schooluren op de basisschool Rosj Pina wordt gegeven. Een klacht waarop van de zijde van JBO steeds weer is geantwoord met te stellen, dat het maximum toegestaan aan joods onderwijs wordt besteed.

Daarom is het zo onbegrijpelijk, nu binnenkort Cheider haar deuren opent, dat men zich van JBO niet heeft verstaan met de Rijksinspectie voor het lager onderwijs. Uitlatingen als „Wij blijven netjes” en „Wij hoeven niet te informeren”, geven in zo een ernstige kwestie, waarbij de joodse educatie op het spel staat en waarbij een splitsing in deze gemeenschap zich mogelijk gaat aftekenen, niet het onmiddellijke vertrouwen, dat men handelt in overeenstemming met het belang van de zaak.

In joods Nederland is men in het verleden om minder naar de Nederlandse rechter gelopen om scheuringen of zelfs maar concurrentie te voorkomen. In joods Nederland heeft men de laatste tijd om minder met een Beth Din bedreigd.

Het bestuur van JBO zal toch moeten weten van de Rijksinspectie waarom Rosj Pina wordt onthouden wat aan Cheider is toegestaan. Of de joodse school Cheider overtreedt met bijna twaalf uur joods onderwijs in de wekelijkse verplichte schooluren de wet en moet verboden worden; of het bestuur van JBO heeft zijn taak niet verstaan, omdat het deze mogelijkheid voor joods onderwijs ook zou moeten kunnen bieden.

Het zou voor velen verblijvend zijn als Rosj Pina binnen de Nederlandse wet aan hetzelfde joodse onderwijs kan voldoen als Cheider voorstelt. Cheider is dan overbodig en de eenheid is verzekerd. Of Cheider overtreedt de Nederlandse wet en moet verdwijnen. Ook dan is de eenheid verzekerd.

Prins Bernhard wil Sinaireservaat

Prins Bernhard heeft de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken dr. Henry Kissinger al verscheidene malen een interessant voorstel aan de hand gedaan ter oplossing van het geschil tussen Egypte en Israël over de teruggave van het schiereiland Sinaï, zo melden persbureaus.

De prins heeft in zijn functie van voorzitter van het Wereld Natuurfonds de Amerikaanse bewindsman voorgesteld dat er van Sinaï het best een natuurreservaat gemaakt kan worden. Daardoor zou het gebied een goede buffer vormen tussen beide landen. Prins Bernhard heeft deze suggestie al voor het uitbreken van de Jom Kipoeroorlog gedaan. Met het oog op de reis, welke Kissinger op het ogenblik

Prins Bernhard: Sinaireservaat

door het Midden-Oosten maakt ter voorkoming van een nieuwe oorlog tussen Israël en zijn buuren, heeft de prins zijn voorstel herhaald. Kissinger heeft het ter sprake gebracht tijdens zijn besprekingen met de Israelische regering.

onze wijzen zeggen...

Vraag: Vereist de joodse wet dat ouders sjiwa zitten wanneer hun kind een gemengd huwelijk sluit of dat een kind sjiwa moet zitten voor een ouder die hertrouwt met een niet-jood. Hetzij ten tijde van dat huwelijk of wel wanneer deze ouder komt te overlijden?

Antwoord: Het is goed vast te stellen, dat het weersinwendend is rouwriten waar te nemen voor iemand die nog in leven is. De joodse wet keurt dit beslist niet goed omdat het strijdig is met de hele geest van de Tora, wier „wegen wegen van welbehagen zijn”. Maar hoe kwam men tot dit misverstand? De beroemde schrijver van de Sjoelchan Aroech, rabbijn Joseph Karo, haalt in zijn grote werk Bet Yosef (Yoreh Deah 345 tot het einde) een bericht aan dat Rabbenoe Gersjom van Mainz, 960-1028, sjiwa zat voor zijn zoon die tot het christendom was overgegaan. Maar de ware betekenis is dat Rabbenoe Gersjom sjiwa zat voor zijn zoon ondanks diens overgang naar het christendom, toen Jeze zoon stierf. Later werd dit verkeerd begrepen en dacht men dat Rabbenoe Gersjom sjiwa zat ten tijde van de bekering, ook al was de zoon in leven.

Vraag: Vele gasfornuizen hebben tegenwoordig waakvlammen die altijd branden. Is er enige reden waarom derhalve de fornuizen niet gebruikt zouden mogen worden op dagen dat het ontsteken van vuur normaal gesproken verboden is?

Antwoord: U bedoelt met gebruiken naar ik aanneem ten behoeve van het koken van eten. Maar het koken van eten op Sjabbat is verboden, wat ook geldt al wordt het vuur waarop het voedsel gaar moet worden niet op Sjabbat aangestoken. Op Jomtov, wanneer het wel is toegestaan eten te bereiden, is er geen bezwaar tegen, dat spreekt vanzelf.

Internationale conferentie van Poalee Agoedat Jisrael te Amsterdam

„Joodse opvoeding en grotere alija kunnen ons volk redden”

„Vergroting van de emigratie naar Israel is niet alleen een levensnoodzaak voor het joodse volk. Het is een goddelijk gebod. Wij zijn Israel ontzettend veel verschuldigd. Die schuld kunnen we alleen inlossen door versterking van de opvoeding volgens Tora en traditie, door in groteren getale op alija te gaan en ook door ons meer financiële offers voor het land te getroosten. Daardoor versterken we het moreel van ons volk en zo kunnen we het redden,” vindt rabbijn dr. Kalman Kahana, lid van de Knesset voor de Poalee Agoedat Jisrael.

Hij was tezamen met de Amerikaanse rabbijn prof. dr. David Hollander, voorzitter van de Amerikaanse bond van rabbijnen en vooraanstaand lid van de Agoedistische arbeidersbeweging het afgelopen weekeinde in Amsterdam. Beide heren en de journalist Jaakov Bronner van het PAJ-dagblad Shaariem (Poorten) in Bnei Barak waren te gast op de tweede internationale conferentie, welke de Poalee Agoedat Jisrael voor zo een zeventig leden uit vijf Europese staten had belegd. Tijdens een druk bezochte melawwe malka-bijeenkomst riepen zij de driehonderd aanwezigen op tot meer steun aan Israel.

„Aan Amsterdam hebben we goede herinneringen,” zegt Jaakov Bronner, Pool van geboorte maar opgegroeid in Antwerpen, in sappig Vlaams. De heer Bronner was vlak na de tweede wereldoorlog een van de jeugdleiders van de agoedistische jeugdbeweging Hasjalsjelet, die joodse weeskinderen opving en beschermde tegen assimilatie door hen ook naar Israel te sturen. In de Van Miereveldstraat had de PAJ een herenhuis gehuurd, waar tientallen jongelui onder-

wezen werden in Tora en traditie.

Joods onderwijs en opvoeding of zoals rabbijn Hollander het stelt: orthodoxe indoctrinatie, zijn de methoden waardoor volgens de PAJ het voortbestaan van het joodse volk mogelijk blijft. Zowel in Israel als in de gola. In Israel onderhoudt de Poalee Agoedat Jisrael tientallen kibboetsiem, jesjiwot, oelpaniem en vakopleidingen. De conferentie in Amsterdam is bedoeld als oppepper voor de leden in de diaspora. Rabbijn Hollander: „Israel en de gola kunnen niet zonder elkaar leven. De trek van de sinds een halve eeuw cultureel en psychisch onderdrukte Russische joden naar Israel is daar een zeer duidelijk voorbeeld van. In 1956 was ik als eerste westerse rabbijn in Moskou. De joden daar werden door de autoriteiten dom gehouden over de ontwikkeling van de staat Israel. Pas in 1967 zijn ze wakker geschud door de spectaculaire successen van Israel in de Zesdaagse oorlog. Israel trok hen naar zich toe.” Dr. Kahana: „Dat is de ene kant. De keerzijde van de medaille is dat vanuit de gola allerlei schadelijke invloeden zoals al die overdreven luxe, het verslappen

van plichtsbeseft en verantwoordelijkheidsgevoel naar Israel zijn overgewaaid. Dat zijn de grote boosdoeners van het falen van de Israelische leiders bij het uitbreken van de Jom Kipoeroorlog.

Wie zoals ik de gelegenheid had het eindrapport van de Agranat-commissie goed te lezen, komt tot de conclusie dat het gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van de medemens de kracht van de Israelische bevolking ondermijnt. In tijden van nood was het vroeger zo, dat men in Israel één was, voor elkaar zorgde en gezamenlijk de verantwoordelijkheden droeg. Deze houding is totaal veranderd. Men verliest de grote lijn, zoals die in de Tora is vastgelegd, uit het oog. Dat ondermijnt de kracht van Israel,” aldus dr. Kahana.

Luxe en losbandigheid, zo stellen de heren, voeren Israel en het joodse volk naar het verderf. Rabbijn Hollander: „De hang naar materiële welstand heeft ook de Russische joden te pakken. Daarom gaan ze uit Israel weg. Niet omdat ze lijden. Geleden hebben ze werkelijk onder de discriminatie van de Russen, maar in Israel leven ze in vrijheid. Toch is er een groep weggegaan, omdat ze niet zo een mooie auto of koelkast in Israel hadden.

Dit getuigt van een onzettende ondankbaarheid ten opzichte van een land dat zich werkelijk alle moeite getroost om nieuwe immigranten het leven zo aantrekkelijk mogelijk te maken en waarbij door de bevolking immense offers worden gebracht. Daaraan

ziet men hoe het moreel van ons volk wordt verzwakt.”

Naast een grondige verbetering van de joodse opvoeding vinden de heren Kahana, Hollander en Bronner, dat degenen die niet op alija gaan op zijn minst hun financiële bijdragen drastisch moeten vergroten. „Niet alleen om Israel te helpen betere voorzieningen voor immigranten en voor de jeugd te scheppen, maar vooral omdat dit de eenheid van ons volk versterkt.”

Ktz.

PERSONALIA

Het bestuur van de Nederlands Israelietische Hoofdsynagoge te Amsterdam heeft de persoonlijke titel van Av Beth Din van het Amsterdamse rabbinaat verleend aan rabbijn M. Just. Aan de landbouw hogeschool in Wageningen is geslaagd voor het ingenieursexamen plantenveredeling Bernard Bartels uit Tilburg.

Radio-uitzending

In het kader van de ochtendwijdingen wordt 20 februari van 8.50-9 uur de gelegenheid geboden aan rabbijn B. Drukarch om te spreken over: „Poeriem verleden of of: heden.”

De uitzending van het Nederlands Israelietisch Kerkgenootschap zal maandagavond gewijd zijn aan het kosjere slachten.

SIDRA VAN DE WEEK

door D. Goudsmid

Teroema

(Exodus 25; 1 t/m 27 : 19)

Van de „Ark der getuigenis”, dat wil eigenlijk zeggen: de kist waarin de stenen tafelen, ook tafelen der getuigenis genoemd, kwamen te liggen, wordt in deze afdeling vermeld, dat er vier gouden ringen aan gemaakt moesten worden: ringen, waardoor draagbomen dienden te worden gestoken.

Het ligt voor de hand, dat verschillende aggadische verklaringen verband leggen tussen wat ons over de Tora in het algemeen, over de Stenen Tafelen in het bijzonder wordt verteld aan de ene kant, en bepaalde normen voor de leraren van de Tora, zij die bij uitstek zijn aangewezen voor het bestuderen van onze Leer en deze ook hebben door te geven, anderzijds. Nu wordt door dit voorschrift, vier gouden ringen te maken, een Midrasj geïnspireerd tot de volgende gedachte:

„Hieruit kan men afleiden dat een joods geleerde bijzondere zorgvuldigheid heeft te betrachten ten aanzien van niet aflatende Tora-studie, het vervullen van onze speciale religieuze verplichtingen, het verrichten van goede daden in het algemeen, en het betrachten van bescheidenheid.”

Het is zeker een van de kenmerken van het jodendom, dat het ook in zijn dragers a.h.w. ideale normen projecteert. Anders gezegd: de overeenkomst tussen wat de leer eist en wat de leraar belichaamt, dient zo groot mogelijk te zijn. Het in de Pirkee Awot herhaaldelijk voorkomende: „Hoe haja omeer”, wat betekent: hij was gewoon te zeggen, wordt in de zin van het hier beschrevene wel zo uitgelegd: „Hoe haja” — hij was „omeer” — wat hij zei.

Henry in de sneeuw

door G. Philip Mok

In een sneeuwstorm is deze week Henry Kissinger in Jeruzalem gearriveerd op zijn zoveelste vredesmissie. „Zijn laatste kans” is Dear Henry's poging genoemd, om een verdergaand akkoord tussen Israel en Egypte te bereiken. En gefluisterd wordt dat hij overweegt zijn functie op te geven na de beëindiging ervan. Men zou het hem nauwelijks kwalijk kunnen nemen. Geplaagd door critici binnen het Amerikaanse Congres, gedwarsboomd door een afnemend gezag in het buitenland, is Kissingers positie verre van benijdenswaard. Ik sprak enige tijd geleden een vriend van hem, die hij raadpleegde toen Richard Nixon hem vroeg het ministerschap op zich te nemen. „Ik heb het Kissinger afgeraden, om zijn eigen bestwil,” vertelde deze Nederlandse hoogleraar. „Maar Henry besloot om het toch te doen. En wat hij in zijn hoofd heeft, dat doet hij.”

Het probleem van Henry Kissinger is vandaag dat hetgeen hij zelf beoogt, niet steeds geschieden kan. Dat verwacht hij ook niet: Henry Kissinger is te zeer een realist om niet in te zien dat er in het internationale politieke spel talloze factoren een remmend invloed uit kunnen oefenen op hetgeen hij wenselijk acht. Het Midden Oosten is vol van zulke factoren. En dat niet alleen omdat de Sowjet Unie als een belangrijke tegenspeler van de Verenigde Staten zich er manifesteert.

Aan het eind van zijn reis zal Kissinger een gesprek hebben met zijn Russische ambtgenoot Gromiko. Vast staat dat ook in dit gesprek de problematiek rond Israel en de Arabieren aan de orde zal komen.

Velen menen Kissingers trip als

„onbegonnen werk” te moeten kenschetsen. Onder die sceptici: Abba Eban, voormalig Israelisch minister van buitenlandse zaken, die zei dat Henry's bemiddeling „tot mislukken gedoemd” is. Een belangrijke remmende factor is de druk die door Arabische staatslieden als president Hafez al-Assad van Syrië op Anwar as-Sadat wordt uitgeoefend. Assad staat op zijn beurt weer onder druk van meerdere zijden: verschillende leiders van Palestijnse terroristenclubs dringen er bij hem op aan een hardere koers te varen; en ook van Sowjet-zijde wordt Assad aangespoord jegens Kissinger niet al te tegemoetkomehend te zijn.

Uit het Palestijnse kamp wordt tevens Egypte verweten dat het concessies wil doen ten koste van de Palestijnse politieke ambities en de Palestijnse vluchtelingen. Natuurlijk is dit onzin, omdat een akkoord over verdere Israelische terugtrekking weliswaar tot een zekere mate van ontspanning in het Midden Oosten leiden kan, maar niet tot oplossing van de complexe problematiek als totaal. Die kan slechts opgelost worden via moeizame onderhandelingen in Genève, waar de Sowjet Unie op aandringt en waar ook veel Israeli's voor voelen.

Waarom voelen die Israeli's daarvoor? Zij zijn bang dat Israel concessies zullen worden afgedwongen ten koste van zijn eigen veiligheid, zonder dat daarvoor afdoende garanties worden verschaft. Probleem is helaas, dat garanties door geen enkele partij te geven zijn. Niet door Egypte, omdat president Sadat wel een of andere vredesovereenkomst kan tekenen, maar niet kan garanderen dat hij lang genoeg in leven zal blijven om die overeenkomst ook na te leven. Hetgeen een

benauwende gedachte is, zeker indien men bedenkt dat het „afwijzingsfront” dat verschillende extremistische Palestijnse groepen hebben gevormd, in geval Sadat werkelijk naar vrede zou streven nog slechts één wens zal koesteren: het om zeep helpen van de rais aller Egyptenaren, Anwar as-Sadat.

Amerika kan evenmin sluitende garanties verschaffen. Slechts kunnen president Ford en Henry Kissinger de Israeli's verzekeren dat zij Israel in de toekomst zullen blijven steunen. Waarbij het een onplezierige zaak blijft, dat steeds meer Amerikaanse senatoren er „genuanceerde” denkbeelden op na beginnen te houden. Dat die denkbeelden gevormd worden onder druk van met oliedollars zwaaïende machthebbers, maakt dit feit er niet minder gevaarlijk om.

Israel, materieel afhankelijk van Washington, heeft weinig andere keus dan tenminste loyaal mee te werken aan Kissingers pogingen iets constructiefs tussen het land aan de Nijl en de joodse staat te bewerkstelligen. President Sadat, voor wie hetgeen Amerika in economisch opzicht te bieden heeft interessanter lijkt dan wat Moskou daar tegenover kan stellen, zou ondanks de gevaren die hij loopt ook liever de vredespijp roken, die hem door Kissinger wordt voorgehouden.

Maar om zijn geloofwaardigheid in eigen kamp niet te verspelen moet Sadat zich „hard” opstellen. Daaruit valt het ongetwijfeld te verklaren dat Sadat heeft gezegd de grenzen van het VN-verdelingsplan uit 1947 voor ideaal te houden. Sadat heeft zich te zeer een realist getoond om niet te weten dat dit verdelingsplan dood en begraven is.

Egypte heeft zojuist weer nieuwe

wapens van Moskou in het vooruitzicht gekregen en kan in de niet al te verre toekomst nu ook wapentuig uit Frankrijk verwachten. Hoe dient men dit te zien, bedenkend dat Sadat heeft gezegd de kansen op vrede bijzonder groot te achten? (Sadat zei dit in Parijs).

Sadat weet dat de Sowjet Unie wel onrust in het Midden Oosten wenst, maar niet op het Egyptische front, omdat openstelling van het Suezkanaal een Sowjetbelang van formaat is. Hij realiseert zich tevens dat het hem in Damascus, Beiroet (door de Palestijnen) en bij voorbeeld Libië, hevig verweten zou worden als hij werkelijk vrede met Israel zou sluiten. Een vrede die geen vrede zou zijn, maar een akkoord om op één front geen oorlog tegen Israel te voeren; wat iets geheel anders is.

De vraag is of Kissinger in staat is een dergelijk akkoord te bevorderen. Het valt te hopen van wel, omdat het „met bloedend hart” afstand doen van strategische posities te prefereren valt boven een talloze offers kostende nieuwe oorlog.

Juist dit besef brengt mij ertoe te stellen dat het wenselijk is dat de Europese naties, in plaats van de Amerikaanse politiek te dwarsbomen zoals zij in het verleden deden. Henry Kissinger in zijn streven steunen.

Wanneer Israels minister van buitenlandse zaken Jigal Allon eind deze maand Europa bezoekt, valt het te hopen dat de Europese politici hem dit zullen verzekeren. Een nieuw gesprek in Genève kan slechts tot zinvolle resultaten leiden als het in het verlengde ligt van een succesvol begin. De angstige vraag is of dit begin, waar Kissinger naar streeft, niet in de kiem gesmoord zal worden.

STAPPEN

De meerderheid van de Israelische bevolking blijkt geen vertrouwen meer te hebben in de stap-voor-stap politiek van Henry Kissinger, omdat deze aanpak te langzaam tot resultaten leidt, en omdat die resultaten bovendien te povertjes zouden zijn.

Ook een aantal Arabische regeringen vindt, gesteund door de Sowjet-Unie, dat een directe confrontatie tussen de betrokken partijen, in Genève, de voorkeur geniet. Het Israelische kabinet lapt de publieke opinie momenteel een beetje aan zijn laars, en probeert via Kissinger een

basis te vinden voor een vergelijk met Egypte: de Sinai-woestijn in ruil voor vrede.

Zoals het er nu uitziet, zal deze ruil tijdens de huidige missie van de Amerikaanse minister niet tot stand kunnen komen, omdat de concessies van beide partijen niet ver genoeg gaan om elkaar te overlappen. Maar daar staat tegenover, dat voor het eerst in de geschiedenis van het Israelisch-Arabische conflict een structuurwijziging naar twee kanten in het vooruitzicht lijkt.

Altijd was het zo, dat Egypte uitging van de „overbodigheid” van Israël. Israël was in Egyptische ogen een stuk bezet land. Nu lijkt Sadat vrede te hebben met het bestaan van de joodse staat, althans lijkt hij de staat te gaan gedogen. Dat betekent dat Israël voor het eerst een structuurwijziging heeft kunnen aanbrengen in de Arabische wereld.

Pas als deze structuurwijziging is uitgewerkt en, bijvoorbeeld door een beginselverklaring van Egypte en Israël, op papier is gezet, is het tijd om naar Genève te gaan. Daarvoor is dat zinloos. Daarom lijkt Kissingers aanpak ondanks alle mogelijke kritiek verstandig. Laat de partijen eerst zo dicht als mogelijk tot elkaar komen, en begin dan pas onderhandelingen. Kissinger probeert dus niet vrede te stichten, maar een basis te vinden om over vrede te gaan praten. Dat kan alleen rustig en behoudzaam. Dat heet tegenwoordig „stap-voor-stap politiek.”

niw

Het Nieuw Israelietisch Weekblad, opgericht 4 augustus 1865, is het oudst bestaande nieuws- en opinieweekblad in Nederland. Het is het enige joodse weekblad hier te lande en het orgaan van de joodse gemeenschap in Nederland. Het Nieuw Israelietisch Weekblad beoogt voorlichting te geven aan en de spreekbuis te zijn van deze joodse gemeenschap.

Redactie: Keizersgracht 117, Amsterdam-C. Telefoon: 23 55 84 en 23 77 63. Telegramadres: Anyway, Amsterdam.

REDACTIE: M. Kopuit (hoofdredacteur), Renate Katz, Ina Sousa.

Het NIW wordt uitgegeven door de Stichting Nieuw Israelietisch Weekblad. Het heeft geen winstoogmerken. Het bestuur van de Stichting wordt gevormd door: E. Spier (voorzitter), G. Bolle (secretaris), M. Duitscher (penningmeester), mr. K. J. Edersheim, mr. R. A. Levisson, M. M. Poppers en J. E. van der Wielen.

De abonnementsprijs van het Nieuw Israelietisch Weekblad bedraagt f 52 per jaar of f 13 per kwartaal. Losse nummers f 1,—. Postgiro 14792—Gem. Giro J 472. Bankier: Amsterdamse Crediet- en Handelsbank N.V., Postbus 10589, Amsterdam-C. (Postgiro 23681, Gem. Giro A 12822). Administratie: Keizersgracht 117, Amsterdam-C. Telefoon: 23 55 84 en 23 77 63. Telegramadres: Anyway, Amsterdam.

Behoud joodse identiteit staat voorop

CIZ gaat in fusie met Tulpziekenhuis

door Renate Katz

De Centrale Israelietische Ziekenverpleging in Amsterdam zal binnen afzienbare tijd, zodra het ministerie van Volksgezondheid en milieuhygiëne er toestemming voor geeft, fuseren met het Nicolaas Tulpziekenhuis te Amstelveen. De Joodse identiteit van de CIZ zal in de nieuwe ziekenhuiscombinatie onverminderd gehandhaafd blijven. Garantie hiervoor biedt een document, dat door beide ziekenhuisbesturen al is ondertekend. De CIZ heeft 100 bedden. Het Tulpziekenhuis kan 165 patiënten opnemen. Beide ziekenhuizen zijn echter te klein en bovendien is de CIZ in een dermate ouderwets gebouw ondergebracht, dat het volgens geneesheer-directeur dokter H. Voorzanger van CIZ en Tulpziekenhuis „ziekenhuiskundig en medisch onverantwoord is langer dan twee jaar nog hier te blijven.”

Oorspronkelijk was het de bedoeling, dat de CIZ en het Tulpziekenhuis op het terrein van het Amstelveense ziekenhuis een groot ziekenhuis van 450 bedden zouden bouwen. De bouwstop voor ziekenhuizen bracht wijzigingen in dit plan. In plaats van honderd bedden krijgt de CIZ in een nieuw te bouwen vleugel van het Tulpziekenhuis de beschikking over zeventig bedden. In deze joodse vleugel zal slechts één keuken, een kosjere vanzelfsprekend, komen. Het huidige joodse ziekenhuis beschikt in de Jacob Obrechtstraat nog over twee keukens, een rituele en een gewone.

Verlichting

Door de samenvoeging van beide ziekenhuizen wordt de medische dienstverlening aanzienlijk uitgebreid. CIZ en NTZ zullen samen de operatiekamer, de hartbewaking, de intensieve care, de kinder- en de kraamafdeling gebruiken. Patiënten met inwendige ziekten zullen zowel in het joodse gedeelte als in de rest van het Nicolaas Tulpziekenhuis ondergebracht kunnen worden. CIZ-voorzitter E. Leisen: „Het zal een geweldige verlichting voor ons betekenen, als we eindelijk in een beter geoutilleerd gebouw zitten. De CIZ is in 1917

gebouwd voor veertig patiënten. Na 1945 was het Nederlands-Israelitisch Ziekenhuis weg. Tot 1964 hebben we alleen in het oude gebouw patiënten kunnen onderbrengen. Vlak na de oorlog hadden we jaren lang het huis prop-

vol. In elk hoekje legden we iemand. Zo konden we tachtig in plaats van veertig mensen verplegen. We hebben nog steeds geen eigen hartbewaking. Dat gaat echt niet meer.”

Al in 1964 wilde de CIZ de moeilijke huisvesting drastisch wijzigen. De buitengewone ledenvergadering van de vereniging, welke het ziekenhuis runt, besloot toen dat er gestreefd moest worden naar een volledig nieuw gebouw. Daarop werden er achter het hoofdgebouw van de CIZ aan de Jacob Obrechtstraat een aantal barakken neergezet, die ook nu nog, elf jaar later, polikliniek en tal van andere ziekenafdelingen huisvesten.

Dokter Leisen: „Die barakken zouden alleen als een voorlopige uitbreiding dienen. We namen contact op met de architect E.

De Centrale Israelietische Ziekenverpleging aan de Jacob Obrechtstraat. Het gebouw zal blijven, de bedden verhuizen naar Amstelveen

Succes op Antillen voor JNF

De directeur van het Joods Nationaal Fonds de heer C. L. de Vries heeft een bezoek gebracht aan Suriname, Aruba en Curaçao. Zijn reis was wat betreft het aantal inschrijvingen voor het Koningin Juliana Woud een succes. Tevens werd een inschrijving in het Gouden Boek en voor een park verkregen.

Op Curaçao hield de heer De Vries een lezing voor de loge Bnai B'rith en legde enkele persoonlijke bezoeken af. Ook in Suriname hield hij lezingen. In verband echter met de politieke situatie in Suriname, waardoor de bevolking niet weet waar zij aan het eind van het jaar (de onafhankelijkheid) aan toe is, was de opbrengst hier toch minder dan tijdens zijn bezoek aan de Antillen in 1971.

Door het aangename contact met de consul van Israël voor de Antillen, de heer W. Cohen en andere hulp, werd directeur De Vries geïnterviewd voor de Surinaamse radio en televisie.

In deze interviews legde hij uit wat er met het opgehaalde geld zou gebeuren. Het feit dat hij kon vertellen dat dit aan ontginning en het planten van bomen wordt besteed en niet aan de aankoop van onder andere wapens, heeft er volgens de heer De Vries toe bijgedragen dat de reis een succes werd.

Hervormde synode bepleit verdrag Nederland-Israël

Nederland zou met Israël een cultureel verdrag moeten aangaan, zodat het effect van de beslissing door de Unesco Israël uit te sluiten van alle technische en regionale activiteiten teniet wordt gedaan. Dit heeft de praeses van de Hervormde Synode, ds. J. C. H. Jörg, dinsdagmiddag 11 februari 1975 voorgesteld aan staatssecretaris dr. P. H. Kooijmans van buitenlandse zaken.

Ds. Jörg bood hem 100.000 handtekeningen aan van oud-katholieke, doopsgezinde, hervormde en lutherse kerkangerezen onder de verklaring van 86 prominente Nederlanders ten gunste van Israël. De handtekeningenactie was

gestart op initiatief van het moderamen der Ned. Hervormde Kerk.

Ds. Jörg en een afvaardiging van de vier kerken hebben voorts bij staatssecretaris Kooijmans erop aangedrongen, dat door buitenlandse zaken duidelijkere instructies worden gegeven aan Nederlandse vertegenwoordigers bij internationale politieke conferenties en organisaties.

Opnieuw is de staatssecretaris gevraagd ervoor te zorgen, dat de ambassades van Arabische staten hun discriminerende eis dat Nederlandse toeristen en zakenlieden door middel van een doopbewijs moeten aantonen geen joden te zijn, zullen laten vallen.

Waterman en in 1968 hebben we naar aanleiding van diens plannen bij het ministerie van Volksgezondheid een aanvraag ingediend om medewerking in beginsel te verkrijgen zodat we met de bouw zouden kunnen beginnen.”

In de ziekenhuiswereld voltrokken zich in die tijd grote veranderingen. De overheid ging de organisatie van het ziekenhuiswezen niet langer plaatselijk, maar regionaal aanpakken. Ze streefde daarbij naar schaalvergroting, zodat het aantal bedden aanzienlijk uitgebreid werd. De minimum-norm daarbij werd 350-400 bedden per ziekenhuis.

Gemeenschappelijk

In augustus 1970 bezocht een delegatie van de ziekenhuiscommissie van het ministerie van Volksgezondheid de CIZ. De heren Bartels, Van Dam en Wesseldijk gaven het bestuur te verstaan, dat de toestemming voor de bouw van een compleet ziekenhuis voor de CIZ niet zou worden verleend, aangezien het joodse ziekenhuis met zijn honderd bedden ver onder de officiële maat lag.

Voorzitter Leisen vertelt: „Ze gaven ons het advies samenwerking te zoeken met een ander klein ziekenhuis hier in de buurt, zodat we gezamenlijk tot nieuwbouw zouden kunnen overgaan. Ik heb toen met allerlei Amsterdamse ziekenhuizen contact opgenomen. Het Nicolaas Tulp Ziekenhuis in Amstelveen bleek in principe bereid om er over te praten.”

Op 19 januari 1971 schaalden zich de bestuurders van de CIZ, het Nicolaas Tulp Ziekenhuis en van het nog maar op papier bestaande katholieke ziekenhuis Amstelland, dat in Uithoorn gebouwd zou worden, rond de onderhandelingsstafel.

Voorzitter G. C. Wansbeek van het Tulpziekenhuis vertelt, dat het Amstelveense ziekenhuis het resultaat is van nauwe samenwerking tussen rooms-katholieke, protestants-christelijke en buitenkerkelijke inwoners van Amstelveen.

„Er zou begin januari 1960 in Amstelveen een diaconessenhuis worden gesticht, want er was geen ziekenhuis. Wij hebben toen met de stichters van dit protestantse ziekenhuis besloten er een gemeenschappelijke zaak van te maken, want ook de katholieke en buitenkerkelijke Amstelveners hadden immers belang bij een eigen ziekenhuis. We hebben toen een bestuur van drie katholieken, drie protestanten en drie humanisten gevormd. Het Nicolaas Tulpziekenhuis werd in 1964 geopend.

We hadden toen 165 bedden, maar ons was in het vooruitzicht gesteld dat er nog 200 bedden zouden bijkomen als we eenmaal draaiden. Daar is niets van gekomen, omdat het ministerie van Volksgezondheid een heel ander beleid ging voeren”, aldus de heer Wansbeek.

Minimum

Omdat het Nicolaas Tulpziekenhuis met 165 bedden onder het door van overheidswege gestelde minimum lag en voor de gemeente Uithoorn de hoop op een eigen ziekenhuis door het nieuwe beleid volledig de bodem was ingeslagen, besloten ze in 1972 definitief te gaan praten met de CIZ over fusiemogelijkheden.

Het resultaat van de ruim twee jaar vergende besprekingen, waarbij de CIZ voortdurend heeft gewezen op de noodzaak van het behoud van haar joodse identiteit, is thans dat de beide ziekenhuizen aan het ministerie toestemming hebben gevraagd een nieuw ziekenhuisvleugel te bouwen aan de Groenelaan in Amstelveen, welke ongeveer vijf miljoen gulden zal gaan kosten. Wat gaat er met het 57 jaar oude gebouw van de CIZ gebeuren, als het joodse ziekenhuis bij het Nicolaas Tulpziekenhuis gevoegd mag worden? Dokter Voorzanger: „Een ziekenhuis mag er niet meer in. Dat is veel te gevaarlijk. Een polikliniek zou nog wel gaan, maar de intramurale gezondheidszorg is bepaald niet gebaat bij een nieuwe nood-situatie. Al ruim tien jaar wordt in de Jacob Obrechtstraat de medische noodklok geluid. Het is nu wel genoeg geweest. Langer dan een jaar houden we het hier niet vol.”

MAISON *Kuiper* ZEIST

HAUTE-CONFECTION HAUTE-FOURURE

MODEPRESENTATIE

DE BOUTIQUE-MODELLEN VAN DE PARIJSE EN ITALIAANSE COUTURIERS

maandag 3 maart 20.00 uur 's avonds **COCAGNE EINDHOVEN**

dinsdag 4 maart 15.00 uur 's middags } **HILTON AMSTERDAM**

dinsdag 4 maart 20.00 uur 's avonds }

Presentatie: Hans van Willigenburg en Emmy Huf Compleet f 25,— Incl.

6 t/m 8 maart en 11 t/m 14 maart om 10.30 uur in onze zaak te Zeist

Toegang alléén na reservering bij:

MAISON KUIPER, Slotlaan 40-44, Zeist, Tel. (03404) 1 26 68 en 1 84 47

3270 mijlen dwars over de oceaan. Een wrede test voor een papyrusboot. Een gemakkelijk reisje voor een Rolex horloge.

In de grijze oudheid zeilde men al westwaarts, richting Amerika, met boten die het prototype waren van Heyerdahl's Ra II.

Thor Heyerdahl, de leider van de Kon Tiki expeditie trof de nodige voorbereidingen voor een dergelijke schier eindeloze tocht en bouwde op exact dezelfde manier zoals de Mesopotamiërs en de Egyptische zeevaarders dat al eeuwen voor hem hadden gedaan, een vlot van papyrusriet... de Ra II!

Zijn beweegreden was, aan te tonen dat de pre-Columbiaanse cultuur duidelijke overeenkomsten vertoonde met de oude culturen zoals die worden aangetroffen in landen rond de Middellandse Zee.

Hij wilde bewijzen dat het vroeger dan ook heel goed mogelijk moet zijn geweest, om met een vlot gemaakt van papyrusriet, de Atlantische Oceaan over te kunnen steken.

Bij stormweer zakte het van water doorweekte papyrusvlot zo diep in de golven weg, dat het dek helemaal onder water kwam

te liggen, zodat mosselen zich vast gingen zetten aan de mast.

De bemanning ontdekte op deze gevaarlijke tocht echter ook, dat papyrusriet nat véél sterker bleek te zijn dan wanneer het droog was. De oversteek vanuit Afrika duurde 57 dagen en na 3270 zeemijlen dobberen, zaten ze voet aan land op Barbados.

Het tegen elke weersomstandigheid bestand zijnde Rolex horloge van Kapitein Heyerdahl leek wel speciaal gemaakt te zijn voor een dergelijk avontuurlijk en hachelijk evenement. De uit

Oyster Case beschermt het roterende, zichzelf opwindende perpetuum mobile, dat zo nauwkeurig is afgesteld dat het officieel als chronometer geregistreerd staat.

Een essentieel onderdeel in de naadloze Rolex Oyster Case is het speciale opwindknopje, dat zo goed geïsoleerd is, dat men het kan vergelijken met het luik van een

onderzeeër.

Op grote ontdekkingsreizen zoals deze met de Ra II, hangen sukses en kans van overleven in grote mate af van de absolute betrouwbaarheid van het materiaal.

Het is dan ook bepaald niet toevallig dat Thor Heyerdahl en zijn mannen een Rolex kozen!

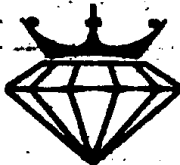
ROLEX

**Met liefde gemaakt
om met liefde te geven**

Afgebeeld: de Rolex GMT-Master. Verkrijgbaar in 18 karaats goud, roestvrij staal of in combinatie van goud met roestvrij staal. Alle horloges met bijpassende armbanden.

De complete, onvolprezen Rolex kollektie vindt u bij Schaaap Citroen van Gelder Juweliers Diamantairs! Rolex dealers - Adviseurs in beleggingsbriljant met de mooiste en grootste kollektie ook steeds in voorraad.

Schaaap Citroen van Gelder

JUWELIERS DIAMANTAIRS

UTRECHT (hoofdkantoor en juweliershuis) Steenweg 61-63 telefoon 030-332244* - AMSTERDAM Kalverstraat 1 telefoon 020-66691*
 's-GRAVENHAGE Hoogstraat 23 tel. 070-631977* - VENLO Vleesstraat 58 tel. 077-12155* - ROERMOND Steenweg 17 tel. 04750-13177*
 ROTTERDAM Korte Lindeboom 16 tel. 010-139320* - MAASTRICHT Grote Markt 47 tel. 043-17056* EINDHOVEN Demer 10 tel. 040-24401*
 SASSENHEIM Hoofdstraat 234 tel. 02522-19008* - 's-HERTOGENBOSCH Markt 19 | Kerkstraat 1 tel. 073-123241* - ROSENDAAL
 De Rozelaar 29 tel. 01650-42830* - LEIDSENHAGE Weigella 16 tel. 070-275653*

Kissinger onder zware druk

Ondanks scepsis toch resultaat mogelijk

door Bernard Hammelburg

Stap-voor-stap of naar Genève? In die vraag ligt de twijfel die zich van alle rechtstreeks of zijdelings bij het conflict in het Midden-Oosten betrokken landen heeft meester gemaakt. Ook in Israël, waar uit opiniepeilingen is gebleken dat een meerderheid van de bevolking krachtig is gaan geloven dat wat de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken doet, ten slotte niet tot een bevredigend resultaat zal leiden.

De Israëlische leiders lijken echter, min of meer tegen de publieke opinie in, voorlopig te blijven vasthouden aan de methode die „dear Henry” heeft ontwikkeld. Niet alleen in Israël bestaat weerstand tegen Kissinger en zijn aanpak, ook in de Verenigde Staten is de twijfel gegroeid. Volgens de opvattingen van de Amerikanen is het veel te lang geleden dat Kissinger een resultaat heeft geboekt; men begint te vergeten wat hij in het verleden heeft weten te bereiken, terwijl de rechtstreekse invloed van het Amerikaanse Congres (de volksvertegenwoordiging) groeit.

De kwestie-Turkije is daar een voorbeeld van: tegen de wil van de regering schortte de volksvertegenwoordiging de militaire hulp aan Turkije op, omdat de mening heerst dat Turkije de sleutel in handen heeft tot de oplossing van het conflict op Cyprus, en omdat de Amerikanen vinden dat het handhaven van de Turkse troepenmacht op het eiland de vrede in de weg staat.

Een ander voorbeeld is de mis-

lukte poging van Ford en Kissinger om extra geld beschikbaar te krijgen voor hulp aan Zuid-Vietnam en Cambodja, hulp die door het Congres is geweigerd. Die groeiende bemoeienis van de volksvertegenwoordiging op de buitenlandse politiek belemmert Kissinger in zijn werk, dat niet alleen uiterst kritisch wordt begeleid, maar dat bovendien soms, in zijn ogen ernstig wordt gedwarsboomd. Hij moet daarom tijdens zijn missie in het Midden Oosten uiterst behoedzaam te werk gaan, kan zich geen resultaten veroorloven die door hun snelle opbouw te broos zijn om stand te kunnen houden. Kissingers positie kan bestlist gecompliceerd worden genoemd.

De Amerikaanse weerstand tegen zijn politiek laat zich dus nogal gemakkelijk verklaren. Maar waaruit vloeit de Israëlische twijfel voort? Die vraag kan op verschillende wijzen worden beantwoord. Een grote rol speelt de psychische druk waaronder de Israëlische bevolking momenteel leeft, en die door de stap-voor-stap politiek wordt vergroot. Im-

Minister Henry Kissinger in een geanimeerd gesprek met premier Jitschak Rabin. De onderhandelingen zijn minder gezellig

mers: elk resultaat of resultaatje dat wordt geboekt, vormt een kleine stap die, sterk beperkt en gebonden door voorwaarden en mistige garanties, slechts zekerheid geeft voor zeer beperkte duur. Met andere woorden: Israël kan steeds weer even adem halen, maar nooit voor lang. Telkens weer luidt de vraag: wat

komt er nu, wat volgt hierna? Deze onduidelijkheid, gebouwd op deelakkoorden en geheime afspraken, diplomatie achter gesloten deuren en niet gepubliceerde toezeggingen en beloften, heeft tenslotte geleid tot een collectief trauma, uitmondend in een gevoel van „dan in vredesnaam maar naar Genève en elkaar open in het gezicht zien.”

Een begrijpelijke reactie, naar mijn inzicht evenwel geen verstandige. In de eerste plaats uit negatieve overwegingen. Want wat moet men zich bij „Genève” voorstellen? Een zaal met heren die elkaar met overslaande stemmen op elkaars „onmenselijkheid” wijzen? Het dagelijks afdraaien van dezelfde politieke verklaringen, zoals dat jarenlang tijdens de Parijse vredesbesprekingen over Vietnam gebeurde?

Het vergaderen in kleine groepjes? Nee, op dit moment zou waarschijnlijk niemand een dergelijke manifestatie op kunnen zetten, laat staan er een resultaat uit kunnen doen boeken. „Genève” lijkt thans meer een symbool te zijn, dat als tegenstelling wordt gezien voor „Kissinger.”

Maar waar is Kissinger in wezen mee bezig? Welke strategie heeft hij, los van alle politieke

rompslomp in zijn eigen land en de twijfels in Israël, voor ogen? Die strategie is veel duidelijker dan velen denken. Hij laat tijdens deze gespreksronde duidelijk nog geen eindstreep zien, maar laat Israël tot het uiterste gaan met concessies, niet omdat hij wil pressen, zoals door sommigen wordt gesuggereerd, maar omdat hij in dit stadium absolute zekerheid dient te hebben omtrent de vraag welke uiterste prijs Israël kan en wil betalen in ruil voor een vrede met Egypte. Pas dan heeft het voor hem zin om na te gaan hoe groot en omvangrijk die vrede dan in Egyptische ogen wel kan zijn; hij zal dus ook Egypte tot het uiterste moeten dwingen om duidelijkheid te krijgen in de werkelijke situatie.

Israël zou, volgens de geruchten, bereid zijn vrijwel de gehele Sinaiwoestijn aan Egypte terug te geven, inclusief de olievelden van Aboe Rodeis en de strategisch belangrijke Gidi- en Mitla-passen, terwijl Jeruzalem wel de controle over Sjarm-el-Sjeich zou willen continueren. Israël eist daarvoor terug: een niet-aanvalsverdrag, dan wel een vredesovereenkomst, erkenning en respectering van de dan ontstane grens, vrije doorvaart door het Suez-kanaal voor Israëlische schepen en voor schepen die de havenstad Eilat willen aandoen.

Egypte eist de Sinaiwoestijn terug, is bereid de vrije doorvaart door het Suez-kanaal te garanderen voor schepen die Israël willen aandoen, eist voorts dat Israël ook enkele kilometers terugtrekt uit de Golan-hoogvlakte, maar is alleen bereid tot een niet-aanvalsverdrag voor beperkte tijd. Daarmee wil Cairo Israël dwingen binnen verloop van zekere tijd ook tot verdragen met Jordanië en de Palestijnen, en met Syrië te komen.

Dat is de marge waarbinnen wordt gewerkt. Enige conclusies zijn hieruit te trekken. In de eerste plaats, dat deze gespreksronde niet in één keer tot een goed einde kan worden gebracht. Men kan hoogstens de marge zodanig verkleinen dat er een principe-overeenkomst uitrolt die de mogelijkheid biedt verder te praten. En dat zou dan best in Genève mogen gebeuren, want dan zou er — in tegenstelling tot thans — een duidelijk uitgangspunt zijn om zo'n conferentie te beginnen.

Een tweede conclusie zou kunnen zijn dat Israël er, ondanks de inmiddels jaren oude kritiek, verstandig aan heeft gedaan de Sinai bezet te houden, zonder de bedoeling dit stuk woestijn voorgoed te annexeren. Die bedoeling is er nimmer geweest. Het ging erom te wachten met teruggave tot zich een gunstig moment zou voordoen. En de derde conclusie zou kunnen luiden, dat thans blijkt dat zich zo'n gelegenheid wellicht in de nabije toekomst zou kunnen voordoen. Vandaar dat er in diplomatieke kringen in Jeruzalem, ondanks alle scepsis, optimisme heerst. Gerechtaardigd optimisme, want een dergelijk resultaat zou met een te snel bijeenroepen van de Geneefse vredesconferentie nimmer zijn bereikt.

Snel trouwen en kinderen krijgen tendens in Israël

Waar wachten ze op?

door Judy Carr

Een blond schattig Sabrameisje vertelt terloops tegen een van de burens: „Yessi en ik gaan trouwen. We hebben helemaal geen geld en we hebben nog geen flat gekregen. Maar we doen het toch.” Joodse ouders buiten Israël zouden wellicht tegen een paartje in zulke omstandigheden zeggen dat ze beter een poosje konden wachten. Maar Israëlische ouders weten wel beter. Wanneer er elk ogenblik weer een oorlog kan uitbreken, dan wacht je niet een paar jaar voor de choepa (huwelijksvoltrekking) plaatsvindt. En wat een choepa wordt het!

Ondanks de chaotische economische toestand is de dorst van de Israeli's naar een groots opgezette trouwpartij niet te lessen. Men ziet bruid en bruidegom in een met bloemen bedekte auto naar de zaal rijden en een schare gasten die, hun beste kleren aan, hen opwachten.

Men vraagt zich verbaasd af hoe ze zich de kosten van al die gehakte lever, gefilde fisch en kip plus de rest, kunnen veroorloven, wanneer men ziet dat men het in het doorsnee Israëlische huishouden heel moeilijk heeft met het aan elkaar knopen van de eindjes voor wat betreft de noodzakelijkste dingen.

Een verzorger van dergelijke maaltijden bekende ons hoe het in elkaar zit. In deze soort zaken heeft men het erg moeilijk. Sedert de Jom Kipoeroorlog tot de prijzen van levens-

middelen de eerste grote stijging te verwerken kregen, kan men niet meer rondkomen. De mensen die deze zaken drijven durven hun prijzen niet op te schroeven, want dan zouden ze klanten verliezen. Dus zijn ze ertoe overgegaan bescheiden etentjes in te richten tegen een klein bedrag per hoofd. En dus krijgt men op een Israëlische trouwpartij gehakte lever.

Vervolgens gaat het paar werkelijk „de bloemetjes buiten zetten”. Elk pond waarop ze de hand kunnen leggen wordt gespaard voor een huis en het echtpaar steekt al diep in de schuld en heeft een hypotheek

van hier tot gunder nog vóór het aan de wittebroodsweken begonnen is. Maar dit weerhoudt het jonge vrouwtje niet zwanger te raken, zij het met meer haast dan voorzichtigheid. Maar nogmaals, waar wachten ze eigenlijk op? Op nog een oorlog? Waarin de vader sneuvelt of verminkt wordt? Voor hij vertrekt voor weer een ronde tankgevechten, wil hij aanwezig zijn bij de geboorte van zijn zoon en diens besnijdenis. De vrouw blijft tijdens haar zwangerschap werken en gaat soms regelrecht van haar kantoor naar de kraamkliniek.

Zodra de baby geboren is krijgt de vader pas recht zijn kans, om over de moeder maar te zwijgen.

Israëlische vaders adoreren hun baby's, knuffelen ze en maken er in het openbaar een enorme drukte over, terwijl ze trots de kinderwagen voortduwen. Moeder zal weer spoedig aan het werk zijn, de baby veilig opgeborgen in een crèche. Voor Israëlische baby's wordt goed gezorgd, ze behoren tot de best verzorgde en meest bemindte ter wereld. Zoals overal voor baby's geldt, hebben ze in dit soort zaken een geweldige stem. Het is hartverscheurend te bedenken dat zoveel van deze jonge vaders die we met hun kroost zagen paraderen, nooit meer een kinderwagen zullen voortduwen. Dat enkelen van hen nimmer hun pasgeboren baby's zullen zien. Dat is de reden waarom Israëlische stelletjes niet willen wachten.

JUDO
KARATE
BADMINTON

CONDITIETRaining
VOOR DAMES

VOOR HEREN

KLEUTERGYMNASTIEK
JEUGDGYMNASTIEK

Inlichtingen:

SUZE GROENEWEGLAAN 1A — TELEFOON 020 - 43 27 23

**AMSTELVEENSE
SPORTSCHOOL
ROB VAN ZIJDERVELD**

vanaf 6 jaar
vanaf 10 jaar
overdag en 's avonds

overdag: verschillende uren
's avonds: ma, di, wo, do, 20—21 uur
's avonds: ma, di, wo, do, vr,
21—22 uur
vanaf 3½ jaar
vanaf 6 jaar

AMSTERDAM $\begin{smallmatrix} x \\ x \\ x \end{smallmatrix} : S = UW JUWELIER$

SCHWEITZER

DAMSTRAAT 2

WAARDEVASTE BELEGGING ZIJN ONZE BRILJANTEN — BELASTINGVRIJ MET GARANTIECERTIFICAAT

TELEFOON 020 - 24 15 72

AMSTERDAM

Intieme bijzonderheden over Amsterdam Marriott.

Met de opening van het nieuwe Marriott hotel is de gastvrijheid van hartje Amsterdam aanzienlijk uitgebreid - 400 luxe kamers. Met kleuren-t.v. en zelfs eigen filmprogramma's. 'n Verwarmd terras. Restaurants als Port O' Amsterdam en Dutch Inn. Met uitstekende keukens voor redelijke prijzen.

Da's allemaal „openbaar”. Maar niet minder belangrijk is de gastvrijheid die wij ook besloten gezelschappen te bieden hebben. Familiefeestjes. Zakelijke bijeenkomsten en konferenties. Met accommodatie voor gezelschappen tot 700 personen hebben wij méér gastvrijheid te bieden dan elk ander hotel in hartje Amsterdam.

Veel mogelijkheden in intieme sfeer.

Feestelijk of zakelijk: Amsterdam Marriott heeft zalen op maat voor elk gezelschap. Kompleet met geluidsapparatuur. Met culinaire faciliteiten die - al dan niet kosher - variëren van 'n intiem etentje tot 'n luisterrijk banket. Met service en tarieven die bewijzen dat wij er alles aan doen het u en uw gasten naar de zin te maken.

Maak eens 'n afspraak!

Graag zullen we u meer bijzonderheden geven over de gastvrijheid die we u te bieden hebben - waarbij wij ons uiteraard! - helemaal zullen aanpassen aan uw wensen en verlangens. Daarom, mocht zich zakelijk of „en familie” iets voordoen in de

nabije toekomst: neem in ieder geval ook even contact op met Amsterdam Marriott. Bel dan even met de heer John Gerbroek, tel. 2110 10. Hij neemt er alle tijd voor zich volledig in uw verlangens in te leven en u 'n interessant voorstel te doen.

Amsterdam Marriott
Stadhouderskade 21, Amsterdam, Tel. 020-2110 10

Amsterdam Marriott
HOTELS

ISRAEL '75

Wij verzorgen al uw reizen over de gehele wereld.
NET WORLD TOURIST ORGANIZATION
Rokin 9-15 Amsterdam Telefoon 020-243350

naar ISRAËL?

Onze nieuwe overzichtelijke Israëlgids is uit.

Op aanvraag sturen wij U deze gaarne vrijblijvend toe. Eén telefoontje of de ingevulde bon is al voldoende.

JA, IK ONTVANG GRAAG DE NIEUWE REISGIDS '75.

H1

naam
adres
plaats
telefoon

NET WORLD TOURIST ORGANIZATION
ANTWOORDNUMMER 9, AMSTERDAM

(VAN DIT VERZENDEN NIETEN ENVELOPPE WORDEN GEBRUIKT)

Ovadia Yossef onbetwist meester

Term Risjon LeZion wordt omstreden

door Abraham Levy

De geleerden zijn niet zeker over de oorsprong van de term Risjon Le Zion ter aanduiding van de Sefardische opperrabbin van Israël. Er zijn er die geloven dat het een titel is die een eerbetoon inhoudt, als „Eerste burger van Zion“. Anderen menen dat het de echo is van de eens befaamde Babylonische titel: Resh Galoeta, De eerste in de diaspora.

Hoewel er Sefardische opperrabbijnen van Palestina zijn geweest sedert de dertiende eeuw, werd het ambt van Risjon LeZion pas ingesteld in 1840, toen Palestina opnieuw onder het bewind van het Turkse rijk kwam te vallen. Het was in die dagen, dat het ambt van Risjon Le Zion officieel erkend werd door de regering en het zijn waardige status kreeg.

Naar aanleiding van het benoemen van een Pasja, die verantwoordelijkheid droeg voor Jeruzalem en omliggende steden ten opzichte van de Sultan in Constantinopel, benoemde de regering tevens een opperrabbin of Chacham Basji. Zijn taak was het iedere twist of probleem te regelen welke ontstond tussen zijn volk en de regering. Om over het geheel het ambt in de ogen van de gemeenschap meerdere glorie te geven werd de Risjon LeZion altijd begeleid door twee geïnformeerde ambten, gelijk aan die welke Europese consuls vergezelden. Deze geïnformeerde ambtenaren droegen een zilveren staaf, waarmee ze op de grond sloegen om de komst van de opperrabbin te verkondigen.

De Risjon LeZion onderhoudt hartelijke betrekkingen met de andere religieuze leiders in Palestina en ze wisselden meestal groeten uit op hun respectieve feestdagen. Bij de plechtigheid welke de benoeming van een Risjon LeZion omgaf, ontbrak het in niets aan pracht en praal die meestal geassocieerd wordt met de kroning van een koning.

De leden van het kiescollege streefden er altijd naar een rabbin benoemd te krijgen die geboren en opgegroeid was in het Heilige Land. Wanneer hij eenmaal verkozen was, dan besteedde de opperrabbin een voetstuk van waar hij een lange toespraak hield in het Hebreeuws en waarin hij zijn onwaardigheid voor dit ambt uitdrukte om vervolgens te besluiten met een lange en minutieuze verhandeling over de Talmoed. Een oudere rabbin kleedde hem daarna met een nieuwe mantel, om hem in staat te stellen de zegenbiede Sjechehejanoe uit te spreken waarna gebeden volgden voor de Sultan, de Pasja en de Risjon LeZion.

Zij die hierbij tegenwoordig waren geweest verlieten dan de Jesjiwa Baile Batin om naar het huis van de opperrabbin te trekken, waar een banket werd gehouden. Voordat de Risjon LeZion zijn huis betrad, slachtte een sjocheet een klein dier, doopte zijn handen in het bloed en maakte een afdruk van vijf vingers op de deurpost om het boze oog te weren. Het vlees werd dan onder de armen verdeeld.

Het was voor de nieuw verkozen opperrabbin normaal een officiële reis in de diaspora te maken opdat men hem daar zou leren kennen en accepteren in de verschillende joodse gemeenten buiten Palestina.

Een van de meest geziene van deze opperrabbijnen was Jacob Shaul Eliashar, genoemd Yisa Beracha, naar de eerste letters van zijn namen. Hij was betrokken bij een belangwekkende controverse die zijn land beroerde. Als gevolg van openbaar tumult in Engeland dat ontstond over het gebrek aan wereldse kennis waarin de Palestijnse jesjiwa hadden moeten voorzien, stuurde Sir Moses Montefiore wat geld naar een Ajskenazische jesjiwa met de speciale bedoeling dat hiervoor een onderwijzer in de Arabische taal zou worden aangesteld. De Ajskenazische rabbijnen van Jeruzalem weigerden dit aanbod op grond van hun mening dat de invoering van wereldse kennis in de leergang van de jesjiwa in tegenspraak zou zijn met de joodse wet. Toen hij dit vernam, publiceerde Jacob Eliashar een pittige brief waarin hij scherpe kritiek oefende op de rabbijnen die voor deze enghed van geest verantwoordelijk waren. Hij herinnerde hen eraan dat de grote Moses Maimonides vele van zijn werken in de Arabische taal had geschreven.

„Het doet mij groot verdriet“, aldus Eliashar, „als ik denk aan de ergernis die deze kwestie moet hebben veroorzaakt aan deze rechtvaardige man. Want deze man Moses waardeert de glorie van de Tora en Jeruzalem boven alle aardse goederen. Dit is de man Moses die Jeruzalem bij zeventien gelegenheden bezocht heeft en voor de wederopbouw ervan heeft helpen zorgen. Dit is de man Moses die op hoge leeftijd zijn leven in gevaar bracht door een zevende maal naar Jeruzalem te reizen om zijn dierbare broeders die hier wonen te bezoeken.“

Het is belangrijk te beseffen dat tijdens het grootste deel van haar geschiedenis de Sefardische gemeenschap de enige in Palestina gevestigde en erkende joodse gemeenschap was. Daarvoor leverden de Sefardim ook de meerderheid van de rabbijnse leiders van Jeruzalem en mede van Palestina. Tegen het begin van de negentiende eeuw begonnen groepen Ajskenazische landverhuizers in Palestina aan te komen. Het duurde niet lang of ze begonnen te strijden voor een gelijke religieuze erkenning.

Tegen de tijd dat het Britse Mandaat regeerde waren er twee onafhankelijke opperrabbinate gevestigd. Deze werden geheel autonoom, en hadden het recht

hun eigen plaatselijke verordeningen uit te vaardigen, met goedkeuring van de Hoge Commissaris. Na de vestiging van de Staat Israël in 1948 werden de wetten van het Mandaat met betrekking tot de twee opperrabbijnen bevestigd door de Knesset. De huidige Risjon LeZion wordt beschouwd als de onbetwiste meester van het Sefardische rabbinaat door mijn kudde, die tevens zijn geleerdheid en halachische meesterschap erkent.

Ovadia Yossef: Risjon LeZion

Rabbinaal studente Julia Neuberger:

„Veel leuker als pa zijn zoon leert tefillien leggen“

door Renate Katz

Aan het Leo Baeck College te Londen studeren op het ogenblik twee jonge vrouwen voor rabbijn. Het zijn de 26-jarige Ierse Jacqueline Acker en de 24-jarige Julia Neuberger-Schwab uit Londen. Jackie Acker is bijna klaar met haar studie. In de zomer van 1975 hoopt ze semicha, de rabbinale bevoegdheid te krijgen.

Julia Neuberger, blond, hip gekleed en zeer Engels ogend, is thans derdejaarsstudente van het Leo Baeck College. Ze is ruim een jaar getrouwd, maar ziet haar echtgenoot Anthony in haar vrije tijd betrekkelijk weinig. aangezien ze als student-minister 's avonds en in het weekeinde werkzaam is voor de South London Liberal Synagogue in de wijk Streatham.

In de geschiedenis van het progressieve jodendom is ze de vierde vrouw die voor rabbijn studeert. Een aantal jaren geleden verkreeg in Amerika al een jonge vrouw, Sally Priesand, aan het Hebrew Union College — Jewish Institute of Religion te New York de rabbinale bevoegdheid terwijl voor de Tweede Wereldoorlog reeds in Duitsland een vrouwelijke rabbin pastorale zorg verleende aan bejaarden. Mevrouw Neuberger komt zelf uit een Reformgezin, maar ze staat op de bierna van een Liberale gemeente. Hier wordt al duidelijk in hoeverre deze beide bewegingen binnen het progressieve jodendom in Groot-Brittannië steeds meer integreren. De Reformbeweging analoog aan het Nederlandse liberale jodendom, ontstond rond 1840 in Engeland. De Liberale beweging werd in 1901 opgericht door Lady Lily H. Montagu en Claude Montefiore en kenmerkt zich nog steeds door de synagogale dienst die geheel in de Engelse taal wordt gehouden en waarbij de mannen naar eigen goeddunken hun hoofd wel of niet bedekken.

Julia Neuberger vertelt, dat in de gemeente waar zij als stagiaire part-time diensten leidt, nog steeds die vrijheid bestaat. Ook voor de rabbijn, al is deze wel stemmig gekleed. „Ik zelf draag geen hoed, maar ik zou er niets op tegen hebben er een op te zetten, als de gemeentelieden dat prefereren. Tijdens de dienst draag ik een lange, donkere rok, een witte bloes en een jasje.“ De jonge, sportieve rabbinet-inspé heeft, voordat ze het Leo Baeck College bezocht, assyriologie en Hebreeuws gestudeerd aan de universiteit van Cambridge. Julia Neuberger was eerst van plan archeologe te worden, maar zag daarvan af, omdat de Britse overheid weigerde de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor joodse geleerden die in de Arabische landen opgravingen wilden verrichten. Bovendien kreeg mevrouw Neuberger, naarmate er meer Hebreeuws op het leerplan kwam, steeds minder belangstel-

ling voor het oude Babylon, maar een groeiende interesse voor het jodendom. Nog steeds heeft ze grote belangstelling voor het middeleeuwse jodendom. „Aangezien ik niet alleen maar een dorre kamergeleerde wilde worden, maar meteen voor mensen wil werken, vind ik het niet meer dan logisch om de volledige rabbinale studie te voltooien. Voor ik naar het Leo Baeck College ging, heb ik eerst met rabbin Hugo Gryn van de West London Synagogue, waar mijn ouders en ik bij aangesloten waren, over mijn plannen gesproken. Hij zag geen enkele reden, waarom ik als vrouw geen rabbijn zou kunnen worden en ik evenmin,“ aldus motiveert Julia Neuberger haar keuze.

Op de fiets

Ze pendelt dagelijks op de fiets tussen haar woning aan de Falkland Road in de Noordlondense wijk Kentish Town en het Leo Baeck College, omdat dit zeer veel tijd bespaart. Naar Streatham rijdt ze met de auto of anders met het openbaar vervoer. Als student-minister is ze nog niet bevoegd om alle werkzaamheden van een rabbijn te verrichten. Op het ogenblik leidt ze in de ongeveer 600 leden tellende South London gemeente naast de synagogale diensten vooral sociale activiteiten. Ze organiseert discussiebijeenkomsten, koffie, of theemiddagen en is betrokken bij het werk van de vrouwengroep. Julia Neuberger zoekt zieke en bejaarde mensen op, terwijl ze ook aan gezinnen geestelijke bijstand verleent, waarvan vader of moeder of een ander familielid is overleden. Toch wil ze zich niet alleen met sociale en pastorale activiteiten bezighouden.

Julia Neuberger geeft graag joods onderwijs aan volwassenen, terwijl ze op het ogenblik enkele jongens en meisjes opleidt voor hun bar en bat mitswa. Vindt ze het zelf niet wat vreemd om als vrouw een jongen te leren hoe bijvoorbeeld tefillien (gebedsriemen) aan te leggen. Julia Neuberger: „Beslist niet. Maar ik geef er wel de voorkeur aan, dat de vader zijn zoon dit leert omdat dit enorm bijdraagt om het contact tussen vader en zoon te versterken. Het is veel leuker om dat van je pa te leren dan van een vreemde. Of de rabbijn nu een man of een vrouw is, doet voor mij en ook voor de kinderen niets ter zake. Ik vind tefillien aanleggen overigens toch een zeer persoonlijke aangelegenheid,

waar ik niemand toe dwing. Als een jongen dit graag wil leren en hij heeft geen vader die hem dat wil of kan bijbrengen, dan ben ik heus wel in staat om het de jongen te leren. Maar ik vind het helemaal niet zo belangrijk.“

Niet kosjer

Aan het kasjroet, de spijswetten, hecht ze evenmin veel waarde. Zelf leeft ze niet kosjer. „Ik zie er het nut niet van in. Als iemand zich aan de spijswetten wil houden, vind ik het best. Maar dat is zijn eigen zaak, zoals ieder voor zich zelf moet beslissen of en waarom hij niets aan het kasjroet wil doen. Daartoe kan en mag niemand je immers dwingen.“ Zodra ze haar semicha heeft, wil Julia Neuberger net als haar mannelijke collega's ook in een Beth Din werken. Wat betreft het sluiten van huwelijken door stagiaires bestaan er tussen de Reform en de Liberale gemeenten nog wel enige verschillende regelingen. In de Liberale gemeente, waar Julia Neuberger werkt, is het haar nog niet toegestaan om choepot te geven, terwijl ze dat in een Reform synagoge al wel mag.

„Eigenlijk kolder,“ vindt ze, „want volgens de halacha is er voor een choepa niet eens een rabbijn nodig. Als er maar twee getuigen zijn en de ketoeba (huwelijksakte) door iemand vervaardigd wordt die over de nodige kennis van zaken beschikt, dan is dat voldoende. Het is langzamerhand mode geworden, dat een rabbijn huwelijken sluit, maar het is beslist geen wettelijke verplichting.“

Onderscheid

Een van haar mannelijke collega's, rabbin Louis Gerhard Graf uit Cardiff, een oudgediende in de Reformbeweging, vertelt, dat zelfs binnen het progressieve jodendom wel enig onderscheid wordt gemaakt tussen de werkzaamheden van vrouwelijke en mannelijke rabbijnen. Herinnerend aan de eerste vrouwelijke rabbin die voor de tweede wereldoorlog in Duitsland werkte, merkt de heer Graf op: „Ik betwijfel of deze jonge vrouwen, hoeveel ze ook geleerd mogen hebben, door hun gemeenten ooit voor vol worden genomen inzake talmoedische en halachische kwesties. Meestal benoemt men ze alleen als assistentes van de rabbijnen (mannen) die er al zijn, die hen dan met de sociale en pastorale kant van het werk belasten. Ik heb nog niet beleefd, dat er een vrouw in een progressieve Beth Din is geweest. Zo gauw zal het waarschijnlijk ook niet gebeuren.“ Geen rooskleurig toekomstbeeld voor een ambitieuze vrouw als Julia Neuberger.

ROLEX

ELKA WATCH CY.

Mr. F. L. KIEK
Kalverstraat 206, Amsterdam
Telefoon 020-24 71 00

Opwinding over joodse school

Fel en afwijzend zijn de meeste reacties op de vorming van een nieuwe joodse dagschool. De versplintering wordt een aantasting gevonden van de eenheidsgedachte zoals het Nederlandse jodendom dat de eeuwen door heeft gekoesterd. Sommigen zien in de afsplitsing van Joods Bijzonder Onderwijs het spookbeeld van een afgescheiden, rechtse gemeente. Dit ook al omdat, naar verluidt, vooral kinderen van geestelijke leiders van de joodse gemeenschap de school zullen gaan bevolken. De idee, dat met de afsplitsing wordt geknaagd aan de wortels van JBO wordt ook weinig aantrekkelijk gevonden. Onderstaand enige reacties op de nieuwe schoolplannen.

● De heer S. J. Colthof, hoofd van de basisschool Rosj Pina. Hij ontkent dat met hem eerder besprekingen zijn gevoerd. Hij wil zich, om toenaderingsbesprekingen niet te bemoeilijken, onthouden van commentaar over zijn op-

vattingen over de stichting van een afzonderlijke joodse school.

● De heer R. S. Cortissos, voorzitter van de oudercommissie van Rosj Pina: „Van versplintering ben ik beslist geen voorstander, hoewel ik mij kan indenken dat er bij sommige ouders wensen leven met betrekking tot het joodse onderwijs. Maar dit zou moeten worden geïntegreerd en plaatsvinden onder de vlag van het stichtingsbestuur van JBO. Versnippering van joodse scholen komt het onderwijs aan joodse kinderen niet ten goede.”

● Drs. M. Eitje, penningmeester van de Permanente Commissie van het NIK: „Binnen het kader van het kerkgenootschap is diversiteit zeer wel mogelijk. Een andere zaak is als een gemeenschap zo klein is. Dan is het uiteraard een ongelukkige ontwikkeling. Als het inderdaad juist is, dat er binnen de Nederlandse wet mogelijkheden bestaan meer joods onderwijs te geven, dan zou het betreurenswaardig zijn dat bij Rosj Pina niet alles is gedaan. Het is nauwelijks

voor te stellen. Het zou niet te hopen zijn als functionarissen in het geestelijke vlak hun kinderen naar een afzonderlijke school zenden zonder overleg met het NIK of de NIHS. Het zou de geloofwaardigheid van deze functionarissen wat moeilijk maken. We zullen zeker een gesprek met ze hebben. Het NIK en aanverwante organisaties hebben het JBO alleen in 1973 al met f 230.000 gesubsidieerd. Ook in dit kader is deze ontwikkeling zeer verontwaardigd. Overigens is de stichting van een nieuwe joodse school mij alleen bij geruchten ter ore gekomen.”

● Rabbijn M. Just, Av Beth Din van het Amsterdamse rabbinaat: „De zeer kleine groep ouders binnen onze Gemeente, die pogingen in het werk stellen een schooltje voor hun kinderen (het aantal is voorlopig minder dan tien) te vormen, waarin deze meer joods onderwijs zullen ontvangen dan dit op de bestaande JBO-school binnen het lesrooster mogelijk is, handelen daarmee in overeenstemming met hun joods geweten. Zij zoeken een remedie voor hun geestelijke nood ten opzichte van het — volgens hun zienswijze — niet voldoende naleven van één der meest belangrijke geboden der Tora. Deze „nood” is zo groot dat menigeen onder hen daarom zijn kind reeds vanaf de prille jeugd ver van het ouderlijk huis, in Israël, op een school laat leren om daar Torakennis te verwerven.

Wie hun streven, met name het oplossen van het joods onderwijs-

Drs. M. Eitje: geruchten

probleem in Amsterdam, wenst te verklaren met een poging tot „Austritt”, iets waar wij afwijzend tegenover staan, is zeker op de verkeerde weg. Men behoeft slechts een vergelijking te trekken met de niet streng orthodoxe Tachkemonie-school in Antwerpen, waar de jongens en meisjes vloeiend Hebreeuws spreken en thuis zijn in Choemasj en Rasji en de resultaten van onze joodse school in Amsterdam. (Zonder het manko van deze resultaten op rekening van de leraren of schoolleiding te schrijven. Het voert te ver in dit bestek verder in te gaan op de oorzaak van dit manko.)

Hoezeer men ook uit de hier genoemde redenen begrip zou moeten hebben voor deze kleine groep zou men ter wille van de eenheid van onze betrekkelijk kleine gemeenschap, hun pogingen moeten afkeuren, gezien de schade die daardoor aan de bestaande school

berokkend zou kunnen worden (een schade die overigens m.i. niet overschat moet worden). Op dit moment zijn er daarom ook bemiddelingspogingen ondernomen tussen hen en de leiding van onze school, om door het instellen van een bijzonder aanvullend lesrooster voor de kinderen van deze groep, hun wens in het kader van de bestaande school te verwezenlijken. Dientengevolge u het voorbarig zijn nu meer over de gehele kwestie te zeggen.

● De heer J. Parsser voorzitter van de Nederlands Israelietische Hoofdsynagoge te Amsterdam: „Wij bestuurders zijn zeer geïnteresseerd in het goede verloop van de scholen van JBO. Het is in te denken dat er ouders zijn die niet tevreden zijn met het joodse onderwijs daar. Het zou toch te betreuren zijn als een aparte school wordt gesticht. In de constellatie waarin de Joodse Gemeente is opgebouwd zou het veel verwarring geven als rabbijnen of andere functionarissen van de gemeente hun kinderen naar die aparte school zouden sturen. Wij zouden in een dergelijk geval zeker met de rabbijnen of andere functionarissen gaan spreken om ze te wijzen op de consequenties. Het zou de eenheid van de gemeente niet ten goede komen, het is ten slotte een verbreken van de eenheidsgedachte.”

● De heer M. M. Poppers, voorzitter van het gecoördineerd joodse onderwijs van JBO en NIHS te Amsterdam: „Oprecht betreur ik in alle mogelijke opzichten de stichting van een aparte school. Het bestuur van JBO heeft alles gedaan om de ruimte die de Nederlandse wet geeft te benutten om zoveel mogelijk joods onderwijs te geven. Wanneer bepaalde groeperingen niet tevreden zijn met de intensiteit en uren van het joodse onderwijs ligt dan niet aan JBO maar is dat een uitvloeisel van de Nederlandse wet. De prioriteiten van onze unieke eenheidsgemeenten maken het in het algemeen joods belang echter noodzakelijk, dat functionarissen van het Ne-

R. S. Cortissos:

Onderwijsinspecteur Jonkers

Meer joodse les dan op JBO onmogelijk

Coördinerend inspecteur Amsterdam, de heer A. R. Jonkers van de Rijksinspectie Lager Onderwijs is wat verbaasd als hij vernemt, dat Cheider eerst volgende week met de lessen zal beginnen. „U bent verkeerd ingelicht”, zegt hij met grote zekerheid. „Er zijn half januari dertien joodse kinderen uit Polen en Roemenië gekomen. Zij hebben zich gemeld als leerling aan de Buitenveldertse Montessorischool. Omdat die kinderen natuurlijk allemaal hetzelfde moeten leren en de relatie tussen de joodse school Rosj Pina en de joden die zich voor de Amsterdamse Montessori hebben aangemeld een hemelsbreed verschil is”.

De heer Jonkers bestrijdt, dat een nieuwe joodse dagschool wordt gesticht. „Je hebt orthodoxe joden, die gaan op Rosj Pina en je hebt liberale joden dat is het Cheider. Het zijn gewoon leerlingen van de Buitenveldertse Montessorischool, die in een apart klasje worden opgevangen. Dat is 15 januari begonnen.” De heer Jonkers vertelt, dat hem te kennen is gegeven, dat er nog meer kinderen zullen komen. „Het is een soort streekschooltje, een streekklas. Maar ze maken gewoon deel uit van de Buitenveldertse Montessori. Anders niets. Je kunt met 13 kinderen toch geen school stichten? Als ze een aparte school zouden willen stichten, dan moeten er minstens 125 leerlingen staan ingeschreven.”

Dat deze joodse kinderen op het Buitenveldertse Montessori afzonderlijk les krijgen is voor de coördinerende onderwijsinspecteur een vanzelfsprekendheid. „Omdat die kinderen het Nederlands niet voldoende beheersen, moet dat worden bijgespijkerd. Er zijn joodse kinderen op het Montessori en er waren nog joodse kinderen, die ook graag op die school wilden. Daar moest een apart klasje voor worden gevormd waar die kinderen individueel onderwijs krijgen. Er is een extra leerkracht voor aangevraagd. Ik heb advies gegeven. Die kinderen zijn allemaal lid van een groep cheider, naar ik meen.”

Met de komst van twaalf tot dertien kinderen heeft het Amster-

damse Montessori in ieder geval recht om een extra leerkracht aan te vragen, vertelt de heer Jonkers. „Ze zitten bijna tegen de zesde kracht aan. Dus als die 13 kinderen ergens anders vandaan hadden gekomen, dan tellen zij bij de 159 en hebben ze 172. Dan kunnen ze in verband met de leerlingen schaal een leerkracht meer hebben.”

Dat de kinderen van Rosj Pina afkomstig zijn, is voor de heer Jonkers een nieuw geluid. Enigszins verbaasd merkt hij op: „Ze konden juist niet geplaatst worden op Rosj Pina omdat ze van liberalen huize zijn. Er is nog nooit iemand geweest die mij heeft gezegd, dat ze van Rosj Pina komen.”

De informatie heeft de inspectie ontvangen van het bestuur van de Montessorischool en van zijn hoofd de heer Mok. „De joodse groepering heeft niets aangevraagd.”

En geconfronteerd met de uitspraak van de heer Cohen, initiatiefnemer van Cheider, dat op de nieuwe school de kinderen binnen schooltijd dagelijks drie maal drie kwartier joodse les zullen ontvangen: „Oh, daar hadden ze nou eerst eens over moeten praten. Kijk, dan wordt het heel anders, want dan wordt het een joodse school. En dat is het niet. Want op papier is het op het ogenblik geen joodse school. Maar als het een joodse school is, dan hoort zij gewoon het Nederlands onderwijsprogramma te volgen. Dan kan in de week

godsdienstonderwijs worden gegeven op een bepaald aantal uren. De hoeveelheid godsdienstonderwijs is ook gebonden aan het aantal uren.

Voor niet-Nederlandstalige kinderen moet het over een andere boeg worden gespeeld. Op het ogenblik is het zo dat die Marokkanen en Turken, enfin alle niet-Nederlandstalige leerlingen in de week zes uur onderwijs kunnen krijgen in hun eigen taal. Dat is het zogenaamde „terugkeersonderwijs. Die culturele onderwijsvorm bestaat dus. Normaal in een klas zitten per week en er zes uur uitgaan om in

eigen taal en cultuur van hun eigen land onderwijs te krijgen. Dan heet zo'n leraar onderwijsassistent. Het rijk is bereid dat te betalen. Hij moet echter in dienst zijn van een schoolbestuur of van een gemeentelijke overheid. Nou denk ik, maar dat is maar een veronderstelling dat zij het zogenaamde bi-culturele onderwijs voor deze kinderen hebben aangevraagd. Dan kunnen ze die zes uur per week onderwijs krijgen in de joodse cultuur. Dan is daar wel bij, dat het niet-Nederlandse kinderen zijn. Niet aansprekbaar.”

De heer Jonkers brengt tot uiting, dat als het Nederlandse kinderen zijn er niet meer dan 120 uur per jaar voor het godsdienstonderwijs mag worden uitgegrooten. „Dat kan JBO ook. Er is altijd in een leerplan 120 uur per jaar beschikbaar voor godsdienstonderwijs. Drie uur per dag mag natuurlijk niet. Als ze (Cheider) dat toch doen trekken we de subsidie in omdat ze dan tegen de bepalingen van de wet handelen.”

Die subsidie wordt dan zegt de heer Jonkers, ingetrokken voor de gehele school en niet alleen voor het joodse klasje.

Het ideaalbeeld van Cheider: jong geleerd, oud gedaan

Ir. J. Sajet: verschrikkelijk

derlands Israelietisch Kerkgenootschap of aanverwante organisaties hun eigen individuele verlangens ondergeschikt maken aan het grote belang om de eenheid in de gemeenten te waarborgen.

● Rabbijn H. Rodrigues Pereira van de Nederlands Israelietische Hoofdsynagoge te Amsterdam: „Geen commentaar.”

● Rabbijn P. Rosenzweig, studentenmentor van het Nederlands Israelietisch Kerkgenootschap: „Als het mogelijk is meer gespecialiseerd joods onderwijs te geven binnen de bestaande mogelijkheden is dat te verkiezen. Anders is een aparte school een oplossing. Ik zie de stichting van een afzonderlijke school niet als een tegenstelling met de eenheids-idee van het NIK. Het lijkt mij niet bezwaarlijk als functionarissen van het NIK of aangesloten gemeenten hun kinderen naar die school toezenden.”

● Ir. J. Sajet, bestuurder JBO: „Er is nooit een concrete gedachtenwisseling met ons geweest. Er is alleen geruime tijd geleden een gesprek met ons geweest, waarbij meer joods onderwijs is gevraagd voor de kleuterschool. Voor de lagere school is pas in januari met ons gesproken. Daarop zou men nog terugkomen. De stichting van een afzonderlijke school is verschrikkelijk. Het is het begin van een Austrittsgemeinde. Ik begrijp niet hoe ze het kunnen doen.”

Nachoem Goldmann na herkiezing tot president WJC:

Burgers van Israel zelf beslissen, rest van jodenheid moet aanvaarden

Met een grote meerderheid is Nachoem Goldmann (79) opnieuw gekozen tot president van het World Jewish Congress. De verkiezing kwam aan het einde van de in Jeruzalem gehouden zesde plenaire vergadering, waarvoor vierduizend afgevaardigden uit alle delen van de wereld naar Israel waren gekomen. Oorspronkelijk zou de conferentie verleden jaar april al in Den Haag worden gehouden. Zij werd toen op het laatste moment wegens veiligheidsredenen afgezegd.

In zijn openingsrede legde Goldmann voortdurend de nadruk erop dat alle beslissingen die Israel als soevereine staat betreffen, aan de Knesset moeten worden overgelaten als de behoever van de democratische rechten der Israëli's, en aan de regering van Israel. Grenzen, betrekkingen met de Arabieren, veiligheid van de staat en buitenlands politiek beleid, zijn alle zaken waarover de burgers van Israel zelf moeten beslissen. Op de rest van de jodenheid rust de plicht de besluiten die Israel neemt zonder meer te aanvaarden.

„Ik heb dit altijd al gezegd en ik herhaal dit nog eens vanaf dit podium. Maar dit betekent niet dat ik, als individueel persoon, jood en zionist, geen recht zou hebben op mijn meningen of die niet in het openbaar en zonder beperking zou mogen uiten.”

Als de taak voor de toekomst zag dr. Goldmann het bereiken van een stadium van stabiliteit. „Ik geloof niet dat Israëls bestaan ook maar enigszins gevaar loopt. Maar we moeten even veel zekerheid en stabiliteit hebben als deze wereld te bieden heeft aan de reeds lang gevestigde en rustige naties.”

Dr. Goldmann besloot met: „In de negentiende eeuw streken we voor gelijkgerechtigdheid, voor ons recht te zijn zoals de rest van de wereld. Thans moeten de joden in de diaspora vechten om hun recht te handhaven van anders te zijn dan de rest van de

heid, was rabbijn dr. Moses Rosen, opperrabbijn van Roemenië. Hij getuigde ervan dat het joodse leven in zijn land niet verdwenen is. Volgens hem komen steeds meer joden, die tot dusver nimmer ter synagoge gingen, daarheen en nemen ze deel aan joodse religieuze feestdagen. De enige joodse krant van Europa die in het Hebreeuws verschijnt, wordt in Roemenië gedrukt. Er is een uitstekend sociaal program waardoor geen jood in Roemenië honger hoeft te lijden.

Maar boven alles, aldus dr. Rosen „maken wij deel uit van het joodse volk en wat ik hier, op dit podium zeg, dat kan ik ook vrijelijk in Roemenië zeggen. Wij zijn er in geslaagd de leiders van de volksrepubliek Roemenië ervan te overtuigen dat er geen gevaar schuilt in het feit dat joden als joden leven en dat goede betrekkingen tussen Roemenië en Israel voor beide landen een goede zaak zijn.” Wel klaagde hij erover dat er op wereldschaal te weinig gebeurt op het gebied van joodse opvoeding, onderwijs en religie. Chaja Grossman, lid van de Knesset, heldin van de opstand in Warschau, zei dat de Zionistische beweging tientallen jaren lang de wereld zag als een onveranderlijk gegeven en de joden als een verzameling plaatselijke groeperingen met plaatselijke problemen.

Successen

„De universaliteit van het joodse probleem werd niet altijd voldoende gezien. Daarom kwamen de Weimar-republiek en de nazi's als een enorme schok. Maar nu, na wereldoorlog II, wacht ons een andere verrassing: De joden in de diaspora zijn niet langer meer echt arm. Nu worden wij geconfronteerd met problemen van armoede onder de joden in Israel. Men heeft zelfs al wel gezegd dat de joden in de diaspora in veiligheid leven maar dat de joden in Israel slachtoffer kunnen worden van een programm. Zij verwierp echter deze idee en stelde dat er geen sprake van een vernietigingsramp in Israel zal zijn. „Wij, in Israel, kunnen ons verdedigen. We leven hier niet in

Drie leden van de Nederlandse delegatie bij de WJC-conferentie in Jeruzalem. V.l.n.r.: de heren I. Zadoks, dr. J. S. van der Hal en dr. D. Heymans. Geheel op de achtergrond rabbijn Awraham Soetendorp als vertegenwoordiger van de Liberaal-joodse gemeenschap

kende hij de overeenkomst van herstelbetalingen met Duitsland, hulp die geboden werd aan Noordafrikaanse joodse gemeenschappen en een onlangs gevestigd bureau voor de dialoog „issen joden en christenen. Voor de toekomst voorzag dr. Riegner banden met de Derde Wereld, vooral Afrika. Met China en uiteindelijk ook met de Mohammedaanse wereld. Wat Zuid-Amerika betreft meende dr. Riegner dat dit continent onmiddellijke aandacht vereist, wil men daar een ramp voor joden voorkomen.

Likoed-leider Menachem Begin ten slotte waarschuwde dat „vrede bewerkstelligen door terugtrekken zonder een vredesovereenkomst, de veiligheid van Israel ernstig in gevaar zal brengen.” Volgens hem zou zulk een terugtrekking een catastrofe inluiden. De staat van oorlog zou

immers gehandhaafd blijven. Hij herinnerde eraan dat Sadat Israel aanviel toen hij zag dat Israel niet gemobiliseerd had en de wapens nog opgeslagen waren. Wanneer Israel gereed had gestaan had die aanval nooit plaats gevonden.

Opmerkelijk

Wat het WJC zelf betrof, herhaalde Begin een voorstel dat hij vorige maand tijdens de bijeenkomst van de Cheroet had gedaan, namelijk een raad in te stellen van het joodse volk en de staat Israel. Deze zou dan moeten bestaan uit dertig leden van de Knesset en dertig mensen uit de diaspora, die democratisch verkozen zouden worden en elke maand gedurende twee à drie dagen bijeen zou moeten komen om joodse problematiek te bespreken.

Ook was hij voor een internationale vergadering in New York die een actie zou moeten gaan voeren voor vrijlating van de Sowjet-joden en ten behoeve van de joden van Syrië die „in een getto wonen en geterroriseerd worden en van wie er nog maar zo weinig over zijn dat men slechts een paar Boeings nodig heeft om ze te vervoeren.”

Ten slotte vroeg hij de aanwezigen niet mee te doen aan het „scheppen van de indruk dat onze zeer grote vriend, de rechtvaardige niet-jood senator Henry Jackson”, verantwoordelijk zou zijn voor de verwerping door de Sowjets van de handelsovereenkomst met de VS en de teruggang in de emigratie uit de Sowjet-Unie. Hij wenste dat de vergadering de senator een telegram zou sturen om hem te prijzen voor zijn inspanningen ten behoeve van het joodse volk.

De stemming van het World Jewish Congress bracht dr. Nachoem Goldmann (r) opnieuw aan het bewind

wereld. Dit is, in deze wrede en brute eeuw, geen geringe opgave. We zullen dit recht moeten waarmaken tegen een achtergrond van groeiend nationalisme en een verschrompelende democratie als nasleep van een geweldige worsteling van honderden miljoenen mensen voor hun louter fysieke overleving. Het is een sombere en uitdagende situatie en ik beschouw het als mijn plicht ervoor te waarschuwen dat wij moeilijke tijden tegemoet gaan.” Een van de meest opmerkelijke vertegenwoordigers op het congres, van de Oosteuropese joden-

een getto.” Ze vervolgde: „Maar anderzijds zijn er ook de Arabieren. We moeten beseffen dat ons geliefde land niet het onze is wat de Bijbelse grenzen betreft. We moeten rekening houden met de Arabieren en ik ben er innig van overtuigd dat er ruimte is voor ons beiden. Ik verwerp elke filosofie van alles of niets.” De directeur-generaal van WJC, Gerhart Riegner, zei dat in de 40 jaar van het bestaan van de organisatie deze, ironisch genoeg, soms meer respect ondervond van niet-joden dan van joden. Tot de successen van de organisatie re-

Cheider opent school

(Vervolg van pagina 1)

van Cheider is aangevoerd toestemming te krijgen voor onderwijs „aan dertien joodse kinderen uit Polen en Roemenië gekomen,” is in joodse onderwijskringen verwondering over de mogelijkheid dat Cheider de kinderen binnen het dagelijks lesprogramma meer joods onderwijs kon geven, dan deze kinderen op Rosj Pina ontvangen.

Ir. J. Sajet, bestuurder van JBO: „Het is onmogelijk, dat een afzonderlijke school binnen de Nederlandse wet meer joods onderwijs kan geven in de normale schooluren, dan wij op Rosj Pina kunnen doen.” Maar bij de onderwijsautoriteiten blijkt men niet te hebben geïnformeerd, wat de oorzaak is dat Cheider wel en Rosj Pina niet kan voldoen aan meer joods onderwijs binnen de schooltijd.

JBO-bestuurder drs. L. Stuiver stelt het duidelijk: „Wij hoeven niet te informeren. We weten precies hoe de Lager Onderwijswet in elkaar zit. Men vergist zich als men denkt, dat anderen wat anders kunnen dan wij.” Een joodse onderwijsspecialist zegt zelfs: „Wij informeren niet. Wij blijven netjes.”

De aan Rosj Pina te onttrekken leerlingen, die Cheider zullen gaan bevolken, zegt ons de heer Cohen, komen uit gezinnen „die lichtelijk chassidisch of agoedistisch zijn.” De school is niet „bedoeld als een school met een grote groep kinderen. Want alleen door individueel onderwijs en een

kleine beperkte groep kan dit experiment slagen.” Er zal echter wel publiciteit voor de school worden bedreven. Amerikaans-joodse groeperingen staan met financiën het experiment ter zijde.

Die financiële hulp zal, zo blijkt ons uit de woorden van de heer Jonkers, echter alleen nodig zijn voor het joods onderwijs. Door de toevloed van twaalf leerlingen komt het Amsterdams Montessori van 159 leerlingen tot boven de 170 en mag een zesde leerkracht worden aangetrokken op rijkskosten.

Hoofdonderwijzer Mok kan dat overigens niet zonder meer beamen. Op de vraag of het juist is dat door Cheider zijn school een leerkracht meer krijgt antwoordt hij: „Gedeeltelijk. Wij hebben gezegd de dingen alleen te kunnen doen als de hele gang van zaken niet op onze kosten gaat komen.”

Zijn woorden zijn ook in tegenspraak met die van de inspecteur, dat de leerlingen van Cheider zich hebben gemeld als leerlingen van het Buitenvelderts Montessori en dat bestuur van dit Montessori en hoofdonderwijzer Mok zich met de Rijksinspectie hebben verstaan. „De joodse groepering heeft niets gevraagd,” stelt de heer Jonkers. Maar hoofdonderwijzer Mok betoogt: „Het is een zelfstandige stichting, die alleen technische bijstand van ons krijgt.”

In deze mening wordt hij gesteund door de heer J. v. d. Woestijne, voorzitter van het bestuur

van de Montessorischool, die doet voorkomen of hij niet voldoende op de hoogte is van de contacten van zijn bestuur met Cheider en daar bij andere bestuursleden informatie moet inwinnen. Wel weet hij echter te antwoorden op de vraag of de pupillen van de stichting Cheider leerlingen worden van het Amsterdams Montessori: „Nee, dat zou niet kunnen. De idealen van de Stichting Cheider zijn nauwelijks in te passen binnen ons systeem.”

De heer Van der Woestijne laat de volgende dag zijn echtgenote opbellen, omdat hijzelf in vergadering zit en niet binnen de tijd, dat deze krant persklaar moet zijn ons op de hoogte kan stellen van zijn overleg met andere bestuursleden. Antwoorden op onze vragen zijn het niet wat namens de heer Van der Woestijne wordt medegedeeld. Dit is de letterlijke tekst: „Aan de mededelingen van de heer Cohen van de Stichting Cheider is niets toe te voegen. De juistheid en volledigheid van de informatie aan u door de inspectie onderwijs verstrekt is uiteraard voor verantwoording van die inspectie. Het onderwijs, anders dan door u verondersteld, is gewoon Montessori-onderwijs en niet vergelijkbaar met onderwijs aan kinderen van gastarbeiders en de daaraan verbonden problematiek.”

En de heer A. J. U. Cohen weigert te antwoorden op de vraag van wie de kinderen leerlingen worden. „Daar heeft u niets mee te maken. Er wordt tegen mij een zenuwoorlog gevoerd,” roept hij ons verbolgen toe, nadat hij overigens eerst al had gesteld, dat dit onderwijs „een van de weinige zaken zijn die machloukes (ruzies) waard zijn.”

Micha en Berit Reisel
geven met grote vreugde
kennis van de geboorte van
hun zoon

DANIEL

11 februari 1975

30 sjewat 5735

Oslo/3
Tuengveien 2
Noorwegen

18 sjewat 5735

Geboren op
30 januari 1975

GIDEON DAVID

zoon en broertje van
Gerard en Anneke
Duijndam-Melbergen
Myra

's-Gravenhage
Willem Kuiperstraat 12

Met vreugde geven wij ken-
nis van de geboorte van
onze dochter en zusje

NIECHE MENOCH
LEIO

Jehoeda Brilleman
Betty Brilleman-
Landman

Chana
Jeruzalem
25 sjewat 5735

6 februari 1975
Ezerath Torastreet 8

In plaats van kaarten.

11 adar 5735

Op sabbat
22 februari 1975
hoopt onze zoon

WILLY

BARMITSWA

te worden in de synagoge
te Emmen, Julianastraat.
Aanvang van de dienst 9
uur.
Kiddoesj na afloop van de
dienst en gelegenheid tot
felicitieren in het Paviljoen
van het Noorder Dieren-
park.

D. Cohen
L. Cohen-Klein

Herendijk 6
Nieuw-Amsterdam

22 februari 1975

Op
11 adar 5735
onze zoon

MARCO HENRY

BARMITSWA

te worden.
In de synagoge Prinsestraat
te Enschede.

Aanvang van de dienst om
9.00 uur kiddoesj en gele-
genheid tot felicitieren na
afloop van de sjoeldienst in
de feestzaal van de syna-
goge.

Karel Franken-
Hetty Franken-
de Jong

Haaksbergen
Sterkerstraat 21

Enige en algemene
kennisgeving.

Tot onze grote droef-
heid is op 4 februari
overleden onze lieve
moeder, grootmoeder
en tante

ROSALIE
MATHILDE
DE CASSERES

weduwe van prof.
Marcus de Jong
prof. dr. M. Tels
dr. L. L. Tels-
de Jong

Harry
Anneke
D. K. F. de Jong
M. de Jong-
de Jong

Marcel
Yvette
J. Strijland
E. Strijland-
de Vries

E. de Jong
B. de Jong-
Rosenberg

De begrafenis heeft
in alle stilte plaats-
gevonden.

Daar het mij door bijzondere omstandigheden helaas
niet mogelijk is de zo talrijke bewijzen van deelneming
bij het overleden van mijn lieve vrouw

RO JACKS—ROSENBERG

met een persoonlijk schrijven te beantwoorden, verzoe-
k ik u langs deze weg mijn oprechte dank te willen
aanvaarden.

Erich Jacks

Amsterdam, 14 februari 1975

Verloofd:

ALDA-LU HANKES

en

GLENN LIBGOTT

Eisenhowerlaan 392,
Utrecht

Naarderstraat 314, Huizen
8 februari 1975

24 shevat 5735

Op

5 februari 1975
overleed te Gederla in
de leeftijd van 92 jaar
onze lieve moeder,
schoonmoeder, groot-
moeder en tante, me-
vrouw

S. LEVIE—
OESTERMAN

Namens de familie:

Jeruzalem:
M. Bolle-Levie
M. E. Bolle

Yavne:
S. Ron-Levie
J. Ron

kleinkinderen en
achterklein-
kinderen

De begrafenis heeft
op 6 februari te Jeru-
zalem plaatsgevonden

Wij kregen het droeve
bericht uit Israël, dat
daar is overleden on-
ze lieve tante

S. LEVIE—
OESTERMAN

weduwe van
M. J. Levie
(oud J. N. F.
Commissaris)

in de ouderdom van
92 jaar.

Amsterdam

5 februari 1975

24 sjewat 5735

Geldersekade 13

M. Oesterman
L. Oesterman-
Pias

B. Lefebvre-
Oesterman
J. C. Lefebvre
Marcelle en
Rivka Lefebvre

Wij zijn diep bedroefd
door het overlijden
van mijn lieve zuster
en tante

ELSBET
ROSENSTEIN—
KLEIN

Wij zullen haar erg
missen.

Suze Gans-Klein
fam. W. Lachr
fam. M. Gans

Geheel onverwacht
overleed te Rotter-
dam op 8 februari j.l.
onze dierbare vriend

EDMUND
SALOMON CHAIT

in de leeftijd van 62
jaar.

Wij zullen hem nooit
vergeten.

Den Haag
fam. C. W. Jager

Amsterdam
fam. M. E. Paktor

De onthulling van de mat-
seiwah op het graf van de
heer

HARTOG SCHRIJVER

zal plaats vinden op zondag
16 februari 1975 om 11.30
uur op de Joodse Begraaf-
plaats te Muiderberg.

mevrouw
Schrijver-Polak

Heden overleed te Almelo na een kortstondige
ziekte mijn man en onze lieve vader, behuwd-
vader en opa

DAVID SIMON SAMUEL PRINS

op de leeftijd van 72 jaar.

Nijverdal:

B. Samuel Prins—Pagrach
Rosh Pina, Israël:
Ab, Wiesje, Aharon, Dannie,
Tamar en Semadar.

Baarn:

Juus, Nanny, Millie, Dave,

Haifa, Israël:

Perry, Bela, Moshé, David,
Batja, Penina

Lelystad:

Rudie, Coby, Dave

4 febr. 1975

Nijverdal,

נ"ב בשנת

De begrafenis heeft plaatsgevonden op de joodse be-
graafplaats te Almelo.

Volstrekt enige kennisgeving

Tot onze grote droefheid is op 6 februari van
ons heengegaan mijn dierbare vrouw, onze lieve
moeder en grootmoeder

ELSBET ROSENSTEIN—KLEIN

weduwe van Eli Klein

op de leeftijd van 64 jaar.

Wij zullen haar nooit vergeten.

Amsterdam: Juro Rosenstein

Londen: Anita Alter—Klein
Hans Alter

Duivendrecht: Yvonne de Swaan—Klein
Tommy de Swaan

Amsterdam: Anita Roschar—Rosenstein
Wouter Roschar

Amsterdam: Ellen Rosenstein
en kleinkinderen

Amsterdam, 14 februari 1975

Mimervallaan 55

De plechtigheid heeft inmiddels plaatsgevonden.

Hiermede geven wij u kennis van het onverwachte
overlijden van

EDMONT SALOMON CHAIT

op de leeftijd van 62 jaar.

In dankbare herinnering:

Oostende,

België: N. Schwartz
Zijn vrienden uit het verzet,
„Parisee tijd”

Den Haag: André Eliazar,
echtgenote en kinderen

Bussum: Dolf Nijkerk,
echtgenote en kinderen

Rotterdam: Wim Roessingh en kinderen

Amstelveen: Paul Veerman,
echtgenote en kinderen

USA: Jean Weidner en echtgenote

en zijn zeer vele andere
vrienden en medewerkers

16 sjewat 5735

Rotterdam,

8 februari 1975

De teraardebestelling heeft plaatsgehad dinsdag
11 februari j.l. op de Joodse Begraafplaats te
Rotterdam - Kralingen.

Beth Hatalmoed Amsterdam

Op zondag 16 februari om 8 uur zal de Rosch
Beth Hatalmoed Rabbijn M. Just in de Synagoge
Leksstraat een voordracht houden over het thema:

DE VOORWAARDELIJKE ECHTSCHIEDING
TEN GUNSTE VAN DE ECHTGENOTE.

Bron: Ketosbet 9 B (eerste regel)

Iedereen is welkom

club
dizengoff

zaterdagavond 8 - 15 februari om 9 u. geopend.
De muziek wordt verzorgd door Parana drive-
in. Toegang boven 16 jaar.

KALENDER

februari

MLL

14 vrijdag	3
begin sjabbat 17.30 u.	
15 sabbat	4
einde 18.36 u.	5
16 zondag	5
17 maandag	6
18 dinsdag	7
19 woensdag	8
20 donderdag	9
21 vrijdag	10
begin sjabbat 17.45 u.	
22 sabbat	11
einde 18.49 u.	

Koshere
knappende
Kiesjelijes

koop
je bij

Mouwes
KOSHER CENTRUM

AMSTERDAM -
DEN HAAG

Garage DUKE BAAS

Verhuur van 200 nieuwe
wagens

Ford Transit, VW 1300 en
bestel, Luxe en Busjes.
Opel Kapitän, Rekord en
Kadett e.a.

Van Oostadestraat 362-372
telefoon 794842 - 717758.

Verkoop accessoires,
onderdelen en toebehoren:
(alles voor uw auto).

Winkel:
Van Woustraat 111,
telefoon 719108.

De Bridge-Club „J.B.C.”

(onder auspiciën van Beth Ami)
start nu ook binnenkort met

EEN JEUGDGROEP

leeftijd 16 tot 30 jaar.

Onder de bekwame leiding van mevr. L. Berenson.
Belangstellenden voor het interessante Bridgespel
verzoeken wij zich omgaand te melden !!

Tel. 71 30 92 - Secr.: Sakhel Wehmariaar 24,
p/a E. Aardewerk—Visser, Amsterdam-Z.

Hier kunt u ook alle verdere inlichtingen ont-
vangen !!

LIBERAAL JOODSE GEMEENTE AMSTERDAM

Zo'n POERIEMFEEST — is er nooit
geweest....

Want wij vieren met elkaar:
„MOKUM 700 JAAR”

Zaterdag 1 maart, 20.00 uur in het Progressief
Joods Centrum, Graafschapstraat 2.

Toegangsprice: f 7.50 per persoon, voor studenten,
Scopus- en Scalfleden f 5.—

Aanmelding door overschrijving op Post giro No.
284005 onder vermelding „Poeriemfeest”, waarna
u de kaarten worden toegesonden.

Telefonische bestellingen op 26, 27 en 28 febr. uit-
sluitend tussen 10—12 uur, tel. 42 35 62.

Avondkassa indien er nog kaarten beschikbaar
zijn.

De Nederlandse Zionistenbond Afdeling Amsterdam

MEJ. DR. L. A. M. GHEBELS
zal spreken over

HET ONTSTAAN VAN EEN ZIONISTISCHE
BEWEGING IN NEDERLAND

n.a.v. haar artikelenreeks in de
„Studia Rosenthaliana”.

Donderdag 20 februari 1975 om 20.15 uur in de
koffiekamer van het Joods Cultureel Centrum,
Van de Boechorststraat 26, Amsterdam-Buiten-
veldert. (Te bereiken met de buslijnen 8, 23 en 26).

„SELECTA”

Offset- & Stencildruk
WESTERSTRAAT 77 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 23 88 90.

perijodiek

door drs. Edward van Voolen

Olieoorlog

Heel wat stof is opgewaaid naar aanleiding van Kissingers opmerkingen in Business Week (begin januari) waarin hij zegt „het gebruik van geweld niet uit te sluiten in het geval dat de industriële wereld in gevaar gebracht wordt door de olielanden.” Prof. Robert Tucker van de John Hopkins University (U.S.A.) neemt de uitdaging aan: „Op zijn minst dient de vraag gesteld te worden of buitengewone middelen aangewend dienen te worden om de crisis op te lossen.”

In de januari-editie van Commentary, een uitgave van de American Jewish Committee gaat hij in op de vraag in hoeverre militaire interventie technisch haalbaar is. Als doelwit van een dergelijke militaire operatie suggereert Tucker de kustvlakte van Koe-wei tot Qatar (400 mijl lang), die 4 pct. van de huidige Opec-productie en 5 pct. van de reserves bevat. Grote bevolkingscentra bevinden zich daar niet, terwijl bommen afwezig zijn; een goede voorwaarde voor militaire beheersing.

Tucker's suggesties in Commentary hebben het nodige opzien gebaard: in het toonaangevende News Week (20 januari) wordt hem een interview afgenomen, maar belangrijker is het artikel in de New York Times (12 januari).

Daarin uitten niet met name genoemde Europese en Amerikaanse militaire specialisten hun scepsis over de haalbaarheid van een

dergelijke operatie. Zij beschouwen weliswaar inneming van bepaalde olievelden militair uitvoerbaar, maar politiek desastreus. Aan de door Tucker uitgekozen regio, de Perzische Golf, zijn nadelen verbonden, die zwaarder wegen dan de pro-argumenten. Met name zou het verrassingsmoment aldaar moeilijk te bereiken zijn.

Een luchtaanval zou namelijk vanuit militaire bases in de Middellandse Zee gelanceerd moeten worden, of vanuit een op de Indische Oceaan gestationeerde vloot. In beide gevallen zouden de Arabieren, gewaarschuwd via radar of de dagelijks rondcirkelende Russische verkenningsvliegtuigen voldoende tijd hebben de olie-installaties op te blazen nog vóór de aankomst van de vijandelijke toestellen.

Mikpunt

Voor een verrassingsaanval zou Libië, dat direct aan de Middellandse Zee grenst, een beter mikpunt kunnen zijn dan de Perzische Golf. In de afgelopen tijd hebben verschillende olielanden overigens officieel bevestigd wat al lang bekend was: dat hun olievelden beschermd zijn en dat zij liever hun bronnen opblazen dan ze over te geven aan de aanvaller.

Boven al deze bezwaren, die alleen de eerste fase van een dergelijke militaire operatie betreffen, komen dan nog de onoverkomelijke moeilijkheden bij het handhaven van een bezettingsleger. Fouragering moet vanaf grote afstand geschieden, terwijl

de herstelwerkzaamheden aan de dergelijke operatie. Zij beschouwen opgeblazen bronnen, raffinaderijen, pijplijnen en havens aan constante Arabische aanvallen, waarschijnlijk door Russische „vrijwilligers” ondersteund, zouden zijn blootgesteld. Militaire interventie blijkt, aldus de deskundigen, een nauwelijks haalbare kaart, militair zowel als politiek.

Het lijkt merkwaardig dat Kissinger zelf zich niet bewust is van de fatale consequenties van het door hem — voorzichtig — geopperde gewelddadig ingrijpen. Natuurlijk, er zullen velen met hem zijn, die gefritreerd door de recessieverschijnselen, met één klap de economie weer op poten willen zetten.

Echter, een kat in het nauw doet vreemde sprongen. En Kissinger zit in het nauw. Door een toevallige samenloop van omstandigheden hebben zich onlangs een aantal hoogst ongelukkige verschuivingen in de internationale politiek voorgedaan, die kwalijke gevolgen voor de joden kunnen hebben. De hervatting en intensificatie van de oorlog in Vietnam zetten het Vietnam-akkoord, waarmee Kissinger nog een Nobel vredesprijs in de wacht wist te slepen, op losse schroeven.

Ernstiger is nog, dat de hele oost-west verhouding op de helling staat. Het voornamelijk door Kissinger gespannen web van onderlinge verbindingen, verantwoordelijkheden en akkoorden tussen de twee grote mogendheden lijkt met de Russische annulering van het handels- en emigratieverdrag ontrafeld te worden.

Inmenging

De joodse emigratie uit Rusland is daarmee nog verder naar de voorgrond geschoven als politieke factor: Rusland zegt een dergelijke inmenging in zijn binnenlandse politiek nooit geaccepteerd te hebben en Kissinger wijdt de annulering van „zijn” verdrag openlijk aan het gebrek aan vertrouwen van de zijde van het Congres in zijn — geheime — diplomatie.

Een diplomatie die sinds het Chili-debacle, dat indirect Kissingers betrokkenheid aantoonde, nu nog meer in discussie komt te staan. President Ford, die zelf ook liever gevrijwaard wenst te blijven, van al te lastige vragen bij het Congres en houdt daarbij natuurlijk de hand boven het hoofd van Kissinger. Met name senator Jackson, de grote voorvechter voor joodse emigratie die altijd enigszins sceptisch tegenover de uiterlijkheden van de „ontspanning” stond, kan hierdoor zijn argument versterkt zien: het enthousiasme waarmee Kissinger en de Amerikaanse presidenten trofeeën van de Russische onderhandelingsstaf wegsleepten, bleek gebaseerd op vage formuleringen en schetsontwerpen.

De Russische tegenstribbelingen worden toegeschreven aan de druk op Brezjnef, wiens gezondheidstoestand te wensen over zou laten. Veel belangrijker dan deze speculaties lijkt evenwel de overweging dat Rusland inziet dat niet zij maar het door crisis geteisterde westen het handelsverdrag nodig heeft.

Een teruggang naar de Koude Oorlog, zoals sommige critici wel voorspellen, ligt dan ook niet in het vooruitzicht. Wel te verwachten valt dat een verschuiving in het machtsverwicht ten voordele van Rusland aan welk land flirtage met de Arabieren nooit windeieren heeft gelegd, grote gevolgen voor de joden zal hebben.

De Russen zullen minder bereid zijn in ruil voor handelsbetrekkingen politieke concessies (i.e. joodse emigratieversoepeling) te doen.

Pressie

Een door inflatie en recessie geplaatste Amerikaanse economie laat weinig ruimte over voor een politiek van morele pressiemiddelen op de Russen.

De nadruk bij nieuwe onderhandelingen zal wel op handelsvoorwaarden komen te liggen, niet meer op vrijheden voor de Russische joden. Bovendien zal met president Fords streven naar een „voorzien in eigen energiebehoefte” de Amerikaanse belangstelling voor het Nabije Oosten, en dus Israël, wel verder teruglopen.

Kissingers onderhandelingen hadden toch al weinig resultaat opgeleverd. De oorlogsdreiging is door de nieuwe wapenleveranties aldaar alleen maar toegenomen. Israël verkeert in een politiek isolement.

Het spijt me dat ik geen optimistisch beeld uit de periodieken van deze maand heb kunnen halen.

muziek

Israelische dirigent Talmi meent: na Israel komt Nederland

door Leo Hoost

Yoav Talmi is een der (zeker niet weinige) Israelische dirigenten die in het buitenland een bepaald voorspoedige carrière maken. Terwijl ik dit constateer is de kennismaking met hem nog kersvers, en wel zondagavond jl. in het Concertgebouw te Amsterdam, waar hij alleen al qua uithoudingsvermogen een grandioze prestatie leverde door achtereenvolgens vier pianoconcerten te leiden. Een gebeurtenis die inclusief het pauze-kwartier drie uur duurde. Het was zijn hoofdstedelijk debuut, en ook het ensemble waar hij sinds september jl. als leider is benoemd (het Gelders Orkest) herinner ik mij niet eerder hier te hebben beluisterd.

Talmi, pas 32 jaar, is in een gesprek bepaald geen uitbundig ikkwam-zag-en-overwon type, maar wel doordacht, vriendelijk en concreet in zijn reacties. Geboren in kibboets Merhaviv, begon hij vanaf zijn negende jaar als pianistisch wonderkind, recitals te geven en ook in de richting van compositie toonde hij zich onmiskenbaar begaafd.

„Ik merkte dat ik veel meer in opwinding raakte bij orkestplaten dan bij piano-opnamen; ik dirigeerde met de platen mee en raakte er helemaal bezeten van. Zo kwam ik van 1961 tot '64 op de Rubin Academy in Tel-Aviv, waar ik naast compositie directie studeerde o.l.v. Garry Bertini. Met als resultaat een beurs van de America-Israel Foundation

waarbij ik zelf de instelling van mijn voortgezette opleiding mocht bepalen. Ik koos de Juilliard School in New York, het enige conservatorium waar leerlingen directie elke week een volledig symfonie-orkest kunnen dirigeren! De directie-klas werd daar geleid door de Fransman Jean Morel.”

Wie of wat waren voor uw dirigentenopleiding het belangrijkste?

„Hoewel er verder nog diverse belangrijke leraren waren bij wie ik studeerde, en wel Walter Suskind, Jean Fournet en Bruno Maderna meen ik het meest te hebben gehad aan de mogelijkheid van zelf kunnen dirigeren en het bestuderen van dirigenten bij orkestrepertities, zodat gastdirigenten mij meer hebben beïnvloed dan de eigen leraren. Dat orkest van de Juilliard School was een fenomenaal ensemble van top-leerlingen, stel je eens voor, met o.a. bij de violen nu wereldberoemde krachten zoals Zukerman en Miriam Fried.”

En uw ervaringen na de Juilliard School?

„In het algemeen is het voor dirigenten heel moeilijk om een baan te krijgen, hoewel het met mij daarin erg voorspoedig is gegaan. Want meteen na m'n eindexamen in 1968 werd ik door een der juryleden, zelf dirigent van het symfonieorkest van Louisville, gekozen als diens assistent — in die periode werd ik, van '69-'71 tevens vaste eerste dirigent van het Kentucky Kamerorkest dat was samengesteld uit krachten van het Louisville S.O. Daarna kreeg ik van Bertini een uitnodiging om samen met hem het Is-

raelisch Kamerorkest te leiden, waarbij was inbegrepen een tournee met dit ensemble door Amerika. Zonder heel dit arsenaal aan ervaringen had ik wellicht geen vast dirigent van het Gelders Orkest kunnen worden. Immers, dirigeren is niet alleen een kwestie van puur muzikale vakkenis, ook de omgang met mensen speelt een beslissende rol.”

Hoe studeert u een partituur in?

„Uiteraard kan ik de partituur zonder instrument vanuit mijn eigen klankvoorstelling lezen. Maar omdat ik ook pianist ben laat ik mij t.o.v. de frasering en de interpretatie vaak inspireren door het spelen ervan aan de piano, wat o.a. bij zo'n eigenlijke pianistische symfonie van Schumann noodzakelijk is voor het kunnen aanvoelen van de tempo-schommelingen.”

Zowel Yoav Talmi als zijn (bevallige en ongeveer even jonge) vrouw, die hem naar Amsterdam vergezelde, is sabre — zij was solofluitiste van het Israelisch Kamerorkest, trad reeds als soliste op bij het Overijssels Philharmonisch Orkest en zal dat binnenkort weer doen bij het ensemble van haar man.

„Een vaste plaats in een Nederlands orkest is niet mogelijk,” licht zij toe, „want we hebben twee kinderen, de jongste is nog baby, en de oudste gaat hier al op school.”

„We hebben nu eindelijk een eigen huis, in Arnhem, ons eerste huis; ook in Israël hebben we dat nooit gehad omdat we overal maar een beperkte tijd bleven... in Frankrijk, Amerika en Zuid-Afrika; maar uit Nederland gaan

Dirigent Yoav Talmi

we als het aan mij ligt, voorerst niet weg,” zegt Yoav Talmi. Kunt u enkele van uw composities noemen?

„Het componeren is door het dirigeren wel wat verdrongen,” meent hij. „In Amerika zijn enkele werken van mij uitgevoerd, zoals Muziek voor fluit en strijkers” en Ouverture over Mexicaanse thema's; ook voor piano heb ik geschreven. In 1963 won ik de eerste prijs in een compositieconcours van het Israelische leger, en in '65 de Boskovitch Prijs voor compositie. Hoe mijn stijl van componeren is, wil ik u liever niet zeggen, ontdekt u dat zelf maar, ik zal u pianomuziek toezenden.”

Bestaat er een duidelijke herkenbare Israelische stijl in de muziek?

„Naar mijn overtuiging net zo min als er een duidelijk Nederlandse stijl bestaat. Zo'n 30 jaar geleden kon men de Middellandse Zee stijl nog beschouwen als een

stap in de ontwikkeling der Israelische muziek, maar dat is nu achterhaald. Mede door de radio en de tv verdwijnen ook muzikaal beschouwd de grenzen. Bij het Gelders Orkest is het moeilijk een Israelisch werk op het programma te zetten; we hebben een nogal conservatief publiek; alleen voor de radio is dit mogelijk.”

Als u uw Nederlandse tijd vergelekt met die in het buitenland?

„Dan staat voor mij na Israël Nederland bovenaan en dat niet alleen wegens de band tussen die twee landen, maar vooral omdat de sfeer van de bevolking, het hoge culturele peil en het grote aantal Nederlandse orkesten een pluspunt vormen. Het is met de Hollandse musici dan ook het plezierigst werken — ze zijn zeer aandachtig en geven je volop gelegenheid om rustig met hen te werken. Ze hebben ook de bereidheid om harder te werken dan de

(Vervolg op pagina 13)

JOODSE GEMEENTE AMSTERDAM

Synagoge Raw Aron Schuster, Lekstraat en Buitenveldert: Vrijdagavond (tevens aanvang van de sjabbat): 17.30 uur, sjabbat-ochtend 8.30 uur.

Synagoge Linnaeusstraat, Ger. Doustraat, West en Amstelveen: sjabbat-ochtend 9.00 uur.

REHILAS JAAROV

G. v. d. Voornstraat 26: vrijdagavond met ingang van de sjabbat: sjabbat-ochtend 8.00 uur, sjabbatavonddienst 1 uur voor uitgang sjabbat.

Iedere ochtend en avond dienst.

LIB. JOODSE GEM. AMSTERDAM

Synagoge Graafschapstraat 8, Amsterdam-Zuid. Diensten: vrijdagavond, start van 19.30 uur, sjabbat-morgen, aanvang 10.00 uur.

PORT ISRAËL AMSTERDAM

Mr. Vlasersplein 2
Snedegedanten

Vrijdagmiddag Mincha en Ngarbiet, 17.30 uur, sjabbat Ezerioth, Sjachriet, 8.45 uur, Mincha 17.30 uur, Sjabbat 18.30 uur. 22 februari 44: de ochtend te 10.15 uur met de Merkeraad der Portugees-Israëlitische Gemeente in openbare zitting bijeenkomen in de vergaderzaal der Gemeente, Mr. Vlasersplein 2, Amsterdam.

zondag 16 febr. 18.00 uur: Betekeenis der Mitawot.
maandag 17 febr. 18.15 uur: Midrasj Pabbat

Op zondag 16 februari 1975 om 18.00 uur zal de Betekeenis der Mitawot plaatsvinden in de Synagoge Raw Aron Schuster, Lekstraat en Buitenveldert.

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

Israelisch echtpaar zoekt een

woon- gelegenheid

van half mei tot eind augustus in de omgeving van Amsterdam. Brieven te richten aan het bureau van dit blad onder nr. P 260.

kennismaking

Besch. zakenman, 51 j., groot huis in Amsterdam bew., zoekt besch. dame nr. nacht lief k. l. van 30 t. 40 j., één kind, geen bezwaar. Brieven m. foto op erewoord retour onder no. P 271 bur. v.d. blad.

Lib. man, 59 jaar, 1.67 m., vrolijk karakter, W.A.O.-er, met leuk huisje in Z.W.-Brabant, z.s.

kennismaking

met lief en begripvol vrouwtje tot 55 jaar. Br. o. nr. P 270 bur. v.d. blad.

Bejaarde alleenstaande heer in Amsterdam-C. zoekt

VRIEND of VRIENDIN

voor gezelligheid. Br. onder nr. P 268 bur. van dit blad.

Sympathische jonge Dame, gut aussehend, aus gutem Hause, gut situiert, 36 Jahre, 167 cm gross, liberal, wünscht

Charaktervollen Herrn

in guter Position zwecks Heirat kennen zu lernen. (Witwer mit Kind nicht angeschlossen). Bildschreiben vertrauensvoll an: Dr. C. P. 117, Amsterdam C.

De Amsterdamse
koshere suijch
margarine (ook
kosher, le Pesach)

TOMOR

Ik en uw
winkelier
vertrouwen

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

Amsterdam, 31 januari 1975

TE KOOP IN HAIFA

centraal Carmel

ELEGANTE WONING

3 slaapkamers, suite 27 m., eetkamer, tuin, alle kamers ingebouwde kasten. Volkomen gemeubeld. 2 toiletten plus bad, moderne keuken.

Int.: Amsterdam na 6 uur 72 76 46.

DEZE WEEK IN HET JOODS CULTUREEL CENTRUM BETH AMI

Zaterdagavond 15 februari 21.00 uur Club Dizen-goff.
Woensdagmiddag 19 februari 13.45 uur: Tikwa-lapoe-hobbyclubs.

BINNENKORT IN HET JOODS CULTUREEL CENTRUM BETH AMI

Zaterdagavond 22 februari 21.00 uur. J.C.C. Café.

Bejaard echtpaar te Rotterdam vraagt

GEZELSCHAPSDAME

intern, leeftijd 50-60 jaar met kook-ervaring. Goede huishoudelijke hulp aanwezig.

Brieven onder no. P 272 bur. van dit blad.

Woonhuizen, flats, kantoren, winkels en industriële objecten.

Voor inlichtingen:

Bolle en Compagnons bur
makelaars o.g.

Direktie:
B. Bolle, S. G. Engelsman Jr., Jac. Timmerman.
Bredouderkade 2, Amsterdam.
Tel.: 020 - 18 56 56*, Telen 15658

Handelskantoor in Amsterdam

IMPORT - EXPORT

vraagt

TELEXISTE-TYPISTE

Prettige werkdagen.
Goede salarering.
Gunstige arbeidsvoorwaarden.

Ja. Martin Meyers

Tel. 020 77 20 44 (na 17.00 uur 72 20 44)

PRINS BRILLEN

Leveranciers alle ziekenfondsen
Keuze uit honderden monturen
Adviseurs voor contactlenzen

GELDERLANDPLEIN 24, BUITENVELDERT
REMBRANDTWEG 157, AMSTELVEEN
(hoek Or. van Prinsterersaan)

BERGEN-BELSEN

werd voor 30 jaar bevrijd. Ter herinnering aan 15 april 1945 willen wij een TV-film voor het Noordduitse Regional-programma maken. Wij zoeken contact met personen die ons hierbij willen helpen. Schrijft u ons a.u.b. aan: Dagmar Vohs, c/o. Norddeutscher Rundfunk - Fernsehen - D 3000 Hannover, Rudolf-von-Bennigsen-Ufer 22.

COMMERCIELE EN PERSONEELSADVERTENTIES op te geven aan: ADVERTENTIE-EXPLOITATIE N.I.W.

H. M. KREBS

Valeriusstraat 13 — Amsterdam-Z.
Telefoon 79 55 03

SCHAAK- EN DAMTOURNOOI

Georganiseerd door Maccabi Den Haag.

ZONDAG 3 MAART

Aanvang 13.45 uur in de zaal van de N.W. Molstraat, Den Haag.

Aanmelden tot 22 februari bij de heer H. Hopp, tel. 070 - 87 11 48.

Voor het Nieuw ZEURE in de wereld I. DE LEEUW

Vrijheidslaan 76
Geopend
DONDERDAGS en
VRIJDAGS van
11.00 tot 18.00 uur
ZONDAGS van
10.30 tot 18.30 uur
Tel. 020 44 10 31
Geen filialen.

JOODS LYCEUM MAIMONIDES V.W.O. - H.A.V.O.

NL 100: Voorm. Statistiekplein 2, Amsterdam.
Telefoon 225220

BINNENKORT: Noordbrabantstraat-Buitenveldert.

Gymnastiek, 6 jaar, A/B
Athletiek, 6 jaar, A/B
H.A.V.O., 6 jaar.

RECTOR:

L. Evers

Inlichtingen voor nieuw leer-
lingen, zowel voor de brug-
klas, als voor andere klassen,
na telefonische afspraak.

School: 225220
Privé: 414377

RADIO VOS

REVISIE - ERTINGEN IN
AANGAFAKKE

CENTURIAAN 217 - TELEFOON 73 61 54

TYPE EN STENCILWERK

Op elk gebied. Uiterst zorgvuldig en vlot

VERTAALWERK

door gespecialiseerde, erkende en bejaagde
vertalers.

VERTAALBUREAU

van uitstekend geroutteerd en vakkundig
getest KANTOORPERSONEEL

JENNY SPITS

Pinsengracht 909 - Telefoon: 24 76 35.
TYPE EN VERTAALBUREAU

Leerlingen met H.A.V.O.-diploma kunnen bij voldoende schoolresultaten worden toegelaten tot de 4de klas H.A.V.O.

Voor toelating kan vervoer geregeld worden.

Een voorlichtingsavond zal worden gehouden op DINSDAG 18 FEBRUARI a.s. om 20.15 uur in de aula van het lyceum.

PUBLIKATIE VAN DE STICHTING JOODE SCHOLENGEMEENSCHAP (i.o. DE AMMANDELAAN 55A TELEFOON 41 41 01
AMSTERDAM: HET MAIMONIDES LYCEUM IS EEN VAN DE ZES SCHOLEN VAN DEZE STICHTING

CHEMISCHE WASSERIJ

De Reinigingspecialist

• Koetverlorenhof 121. Tel. 45 35 26

• Rijstraat 121. Tel. 45 35 27

• 45 35 28

Wassen en reinigen doen wij dagelijks en gratis.

TRACTEER UZELF OP EEN ECHT POERIEMFEEST

EN KOM NAAR HET

gekostumeerd Poeriem-bal

van de Afg. Joodse Vereniging voor Amstelveen en Omstr. op
ZATERDAG 1 MAART.

Toegangskaartjes voor niet-leden à / 12.50 telefonisch te be-
stellen onder de nummers:

020 - 45.25.00 / 45.81.75 / 41.00.55 / 41.55.41.

U ontvangt dan tevens alle andere informatie over dit grote feest.

MAX L VAN MEGEN INTERIEURS

EXCLUSIEVE MEUBELN - STOFFEN
EN TAPIT

WIJ MAKEN SPECIALE ONTWERPEN
VOOR UW INRICHTING,
ZOWEL ZAKELIJK ALS PRIVÉ

EIGEN GORDINATEUR
EN STOFFEERDERIJ

VOOR HET LEGGEN VAN TAPIT EN HET
STOFFEREN VAN MEUBELN

MAX L VAN MEGEN

AMSTELKADE 84 (bij de Rijnstraat)
AMSTERDAM 2. TEL. 020 - 72 82 04

Vanaf 1 mei a.s. ook Theegothorpe Utrecht

WALL COATING

Voor al uw schilder- en witwerken enz.

FIRMA WYM F. TE SLAA

club dizengoff

Op 1 MAART a.s. organiseren wij t.g.v. poeriem een groot

BAL-MASQUE

De muziek wordt verzorgd door de Budah-Drive-In-show.

Als speciale attractie hebben wij weten te contracteren het bekende

TRIO TESSALONIKI

Voor leden t.g.v. boven 16 jaar open van 9-3 uur.

De prijskaartjes voor dit feest worden beloond.

VERLICHTINGSARTIKELEN

W. BEUTLER

Gelderlandplein 49 — BUITENVELDERT — Tel. 44 13 51

TIKWATENOE L.E.M. afd. Onderwijs N.I.H.S.

organiseert

groot Poeriem KINDERFEEST

Van 10-12 uur — van 14-16 uur op zaterdag 23 februari a.s.
Rooij Pinaschool, Noord-Brabantstraat 1, Amsterdam-Buitenveldert.

KOMT ALLEMAAL VERKLEED

Verschillende attracties en natuurlijk klassieke

show met muziek en dans. Het feest wordt georganiseerd door de afd. Onderwijs van de N.I.H.S.

GROOTS POERIMBAL

Plaats:

GRAND HOTEL GOOLAND
HILVERSUM

Datum:

8 MAART 1975;
AANVANG 20.30 UUR

Kosten:

f 20,- PER PERSOON
Ingebreid hoeder buffet
aanwezig

Medewerking van:

ORKEST JOSE MARCELLO
— SANDRA & ANDRES SHOW
— SPECIALE VERRASSING!!

Aanmelden:

J. SALTIEL — 02159-14482
J. KRIANT — 02159-40681

TIKWATENOE ZOMERKAMP

van 30 juni t/m 9 juli 1975

Het kamp wordt gehouden in bosrijke omgeving in Noord-Brabant.
Verder wordt een natuurwetenschappelijk feest georganiseerd op zaterdag 7 juli 1975.

Prijs f 125,- voor leden N.I.H.S.

Prijs f 250,- voor niet-leden N.I.H.S.

U kunt uw kind nu reeds opgeven.

Voor opgave en nadere informatie:
tel. 020 - 441134 of 441150

v. d. Boschweg 26, Breda

Tel. 441134

JOODS CULTUUR CENTRUM

TE KOOP AANGEBODEN IN AMSTERDAM-ZUID:

STATIG HERENHUIS

dubbel breed

aan de Apollolaan

Zeer geschikt voor praktijk of kantoor.

Bev.: 12 kamers, c.v., dakterras en tuin op het zuiden.

Erfpacht f 779,78 p.j.

Koopprijs f 435.000,— k.k.

GROOT PRAKTIJKHUIS

aan de

Sophialaan

Bev.: 13 kamers, zeer moderne keuken en badkamer, e.v., tuin op het zuiden.

Laaten p.t. f 1.000,— p.j.

Eigen grond.

Koopprijs f 323.000,— k.k.

Buitengewoon mooi gelegen BUNGALOW

in
Buitenveldert

met 3/4 kamers, vol. volledige stoffering, kastwanden, c.v., badkamer en garage.

Erfpacht f 1.448,— p.j.

Vraagprijs f 495.000,— k.k.

Zonnig gelegen HERENHUIS

aan de

Henriëtte Bosmanstraat

Bev.: 6-7 kamers, c.v., garage, dakterras en een grote tuin op het westen.

Erfpacht f 595,— tot f 2.030,—

Koopprijs f 280.000,— k.k.

Zeer moderne VILLA

aan

Warmelo

in Buitenveldert

Bev.: Zeer grote woon-etenkamer met open keuken.

5 slaapkamers, garage, c.v.-gas.

Erfpacht f 4.871,—

Koopprijs f 450.000,— k.k.

TE HUUR IN AMSTELVEEN:

Vrijstaande VILLA

aan de

Watercirkel

Bev.: 5-6 kamers, garage, c.v. en w.w.-gas, omringde tuin.

Huurprijs f 2.000,— p.m.

Int.: MAKELAARSKANTOOR

GOUDSMIT B.V.

SAXEN WEIMARLAAN 39, AMSTERDAM-Z.

TEL. 020-732173*, b.g.g. 421459

Uw volgende simcha in restaurant MOUWES

Zaal beschikbaar voor lunches - diners
tot 55 personen

MOUWES

KOSHER SIMCHA SERVICE

DE LAIRESSESTRAAT 25

TELEFOON 23 56 53 - 75 07 00

Nederlands Israëlitische Gemeente te 's-Gravenhage

POERIENVIERING 5735

In Den Haag

a.s. om 8.15 uur, feestavond in het Joodse Centrum,
Nieuwe Meistraat 15
Het cabaret 'Tuktuk' speelt op deze avond als Haags
premier

„WIT OF ZWART“

waarmee het maatschappelijk met groot succes in
Amsterdam ('Tegel Tegel') optrad.

Medewerking van: Lea Karon, Gertje Kotte, Jan
Bink, Frank Sanders en pianist Mark Belding.
Bijlage in de kassas f 12,50, inclusief koffie en
biscuits.

A.v.p. aanmelden vóór 25 februari a.s. bij de
secretarie: Nieuwe Meistraat 15, telefoon 070-
60 50 22.

YOM HALIMOED

BEN HELE DAG LEREN —
ZONDAG 23 FEBRUARI 1975

Onderwerp: Tsedakah, plecht of vrijwillig?
Rabbi Haim, a.s.

PROGRAMMA

- 10.00 uur: Shioer Gemara in drie groepen
Docenten: Rabbin H. Drukman
Rabbin H. Rosenzweig
Rabbin F. Rosenzweig
- 11.30 uur: Shioer Gemara: Diverse analyses van
sederwoord
Docent: Rabbin F. Geller, Rosh-Jeshiva, Sun-
derland, Engeland
- 12.45 uur: Lunch
- 14.00 uur: Tsedakah in het licht van de hand
van de Heilige Geest Jero Deyah.
Docent: Rabbin F. Geller
- 15.30 uur: Beroep op de Heilige Geest
Docent: Rabbin H. Jost
- 17.30 uur: Mincha
- Plaats: Kabbalah Jaarkon, Gerrit v.d. Veen-
straat 26.

AVONDPROGRAMMA

- 20.00 uur: Tsedakah in het licht van de joodse
filosofie
Spreker: Rabbin H. Geller
Plaats: Borenspaal van de Lakstraatschool,
vrijdagavond en nacht
- Organisatie: Rabbin Rosenzweig en Strauss in
samenwerking met het Nederlands Israëlitische
Verbond.

Nieuw Israëlitisch Weekblad

Tel. 020/235544 - 237763

Polly

ROSEN BOSSON

Olympiaplein 33-huis

Amsterdam

Telefoon 744604

Occasions in Goud - Zilver - Juwelen

Juweliers

Dreese N.V.

Korte Eilen 37 - Den Haag
Telefoon 58 04 40

Inkoop - Ruil

dit altijd voordeliger

P. M. de Wolff

Portugees Joods Kerkhof te Ouderkerk
40x80 km, in tjeat, alle op flmen.

Prijs: f 1275,—

Te bezichtigen: mevr. P. M. Stool-de Wolff,
Nieuw Spiegelstraat 22, tel. 020 - 254880.

Waar licht is is Simche

Moderne vormgeving in verlichting

FA. JAN SCHEERS

WILLEMSPARKWEG 48

AMSTERDAM-Z

TELEFOON 71 65 79

Est et Léon

Coiffures individuelles

Leidingsweg 104 (bij de Alabastros)

Telefoon 63818

DANKBAAR GESCHIED

Bij choepa, verjaardag en ook na meer als attentie
aan vrienden is een abonnement op het Nieuw
Israëlitisch Weekblad een dankbaar geschenk.
Verstijf iemand en zet hem op de bon.

BON

Aan de administratie van het Nieuw Israëlitisch
Weekblad, Leidingsweg 104, Amsterdam-Z.

Stuur voor mijn rekening een kwartaal/halfjaar/
jaar, welk(e) uw krant naar

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Het abonnementsgeld resp. f 18,— / f 36,— / f 54,—

en door mij worden overgemaakt op uw post giro

nummer 123456789 ten name van de uitgeverij.

Plaats:

Van 1980, Amsterdam *). Naam:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

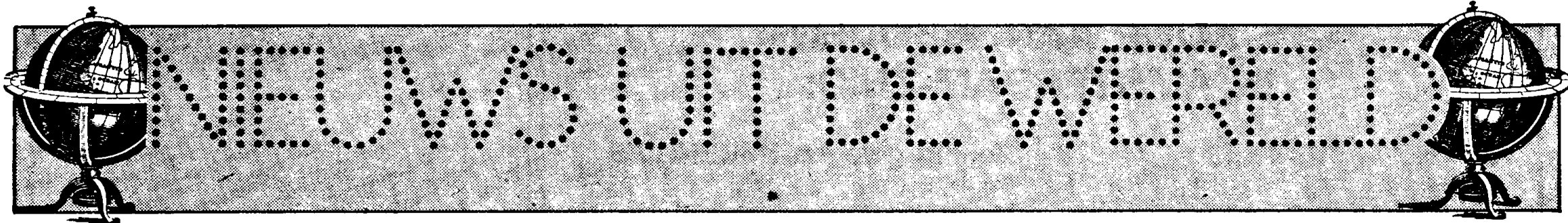
.....

.....

.....

.....

.....

Weinig mogelijkheden tot verdere ontwikkeling en werk

Relatie jonge Druzen-regering wordt slechter

De leider van de organisatie van Druzische oudmilitairen in Israël, Foead Medah, heeft gewaarschuwd dat de betrekkingen tussen de jongere Druzen en de autoriteiten verslechteren omdat er in hun dorpen geen mogelijkheden bestaan tot verdere ontwikkeling en behoorlijk werk.

Hij zei dit in een zeer oud Galilees dorp, Pekiin, terwijl zes jonge Druzen terecht moesten staan in Tiberias, op beschuldiging van het organiseren van een illegale demonstratie tegen de toenmalige minister van arbeid, Jitschak Rabin, tijdens het Druzische Nebi Sjo-eibfeest van vorig jaar april.

De zes jongemannen hadden geprotesteerd tegen wat ze noemden het gebrek aan huisvesting, banen etc., voor jonge Druzen die uit het leger terugkeerden. Medah zei dat de Druzen-veteranen niet dezelfde faciliteiten krijgen als hun joodse kameraden. Ook sprak hij de beschuldiging uit dat de gemeenschap van Druzen wordt geleid door ouderwetse mannen die alleen maar praten over begrip tussen joden en Druzen, maar nimmer enig echt resultaat boeken.

Een verklaring welke werd uitgegeven door de veteranenorganisatie waarschuwde ervoor dat het

proces tegen de demonstranten „wellicht zou kunnen leiden tot een groter misverstand tussen de gehele Druzische gemeenschap en de regering.” Pekiin is thans overwegend Druzisch van karakter maar wordt tevens, sedert de tijd van de Tweede Tempel, ononderbroken bewoond door joden. Er heerst thans een controverse over de toestand waarin de oude joodse begraafplaats zich bevindt.

Een van de weinige nog in Pekiin wonende joden, Margalit Zenatti, heeft de niet-joodse inwoners ervan beschuldigd dat zij die plek ontwijden. Medah, die deze be-

schuldiging van de hand wees, zei dat alle vier de begraafplaatsen van het dorp, de druzische, christelijke, mohammedaanse en joodse, gelijkelijk in even slechte staat verkeren. Het gaat om een kwestie die het ministerie voor religieuze zaken moet regelen. Dit moet zorgen voor een omheining rond de joodse begraafplaats. Niemand kan verwachten dat Druzen, christenen en mohammedanen een joodse begraafplaats beter behandelen dan die van henzelf.

Intussen heeft de politie Yosef Zenatti, een neef van Margalit Zenatti, verhoord en daarna weer vrijgelaten. Dit verhoor vond plaats wegens beweerd dreigementen tegen het hoofd van de gemeenteraad van Pekiin, Fares Fadoel. Deze had geklaagd bij de politie dat Zenatti had gedreigd hem te zullen doden, wanneer hij en de raad niet ophielden met het vernielen van de begraafplaats. Ook de gemeentesecretaris en andere Druzen zouden door Zenatti bedreigd zijn.

Het boemeltje door de Negev

Tsjoeketsjoek

Ten cinde met eigen ogen te zien waar de gelden aan worden besteed die zijn verkregen op inschrijvingen van de Staat of Israël Bonds kwamen 450 bestuurders van Bondscomités naar Israël.

In een lange rij autobussen reden zij daarbij door het land om de drooglegging van de Hoelémoe-rassen, de uitbreiding van de Dode

Zeewerken, de ontwikkeling van de havens van Elat en Haifa te zien.

Maar niet uitsluitend met een vloot van autobussen reed men door het land. Er was ook een speciaal versierde trein. Om de eerste spoorweg door de Negev nog eens onder de aandacht te brengen reisden de Bondsers met een speciale trein van Tel Aviv naar Oron.

Behalve onze uitgebreide sortering schrijfwaren resp. kantoorartikelen gaarne uw speciale aandacht voor onze boekhandel en uitgebreide afdeling **SPEELGOED** op onze subparterre. U koopt het EVEN beter bij:

BLADERGROEN b.v.

GELDERLANDPLEIN 10, AMSTERDAM/BUITENVELDERT
TELEFOON 44 18 85

Splijting in Kaapstad over te orthodoxe rabbijn

De leden van de Grote Synagoge in Kaapstad, de oudste van Zuid-Afrika, is in twee elkander bestrijdende fracties uiteengevallen vanwege een kwestie rond haar geestelijke leider, rabbijn Abraham Hyam Lapin, die tevens de opperrabbijn is van Kaapstad. Rabbijn Lapin was verleden jaar in Nederland als sollicitant voor de nieuwe post van Nederlands opperrabbijn.

Enkele van de meest vooraanstaande en gerespecteerde families behoren tot de Grote Synagoge, die ook wel de Moedersynagoge van Zuid-Afrika wordt genoemd. Het zou gaan om de graad van orthodoxie welke rabbijn Lapin ten toon spreidt. De ene partij zegt dat hij „te orthodox” is en dat dit ook geldt voor het onderwijs aan de Hebreeuwse school te Kaapstad. De andere partij staat onvoorwaardelijk achter hem.

Als voorbeeld van wat men ziet als ultra-orthodox halen de opposanten van rabbijn Lapin aan dat hij weigert tijdens de Sjabbatsdiensten van een microfoon gebruik te maken in de synagoge. Zij verwerpen zijn standpunt dat het aanzetten van de microfoon arbeid zou betekenen en een ontwijding van de Sjabbat zou inhouden. Drie bekende inwoners van Kaapstad, werkzaam in de vrije beroepen, die tegen rabbijn Lapin gekant zijn, zouden de synagoga-

le commissie overheersen en daarmee de splijting binnen de gemeenschap nog groter maken.

Rabbijn Lapin is opperrabbijn van Kaapstad sedert 1970. Daarvoor diende hij dertig jaar als geestelijk leidsman bij de United Hebrew Congregation in Johannesburg. Spoedig nadat hij zijn functie in Kaapstad bekleedde, besloot de gemeenschap aldaar een huis in de Hofstraat te renoveren. Dit huis werd reeds tientallen jaren lang bewoond door opperrabbijnen. Het bleek echter dat het huis geheel herbouwd zou moeten worden en de kosten die de gemeenschap daartoe moest opbrengen bedroegen meer dan 250.000 gulden.

De bouw van het nieuwe huis was enige tijd geleden voltooid, maar het huis staat nog steeds leeg. Rabbijn Lapin, die een tijdelijk onderkomen heeft, zou tegenover de Zuidafrikaanse Sunday Times te verstaan hebben gegeven dat „zij hem er niet zijn intrek in willen laten nemen”.

Studie over prostitutie

Een uit zeven leden bestaande commissie onder leiding van een vrouwelijke rechter is in Israël aangesteld om het probleem van de prostitutie te bestuderen. Zij zal de regering aanbevelingen doen omtrent te treffen wettelijke maatregelen en andere toekomstige stappen.

Deze commissie is samengesteld door de minister van justitie, Haim Zadok, nadat deze overleg had gepleegd met vrouwelijke Knessetleden en nadat een wetsontwerp volgens hetwelk prostitutie strafbaar zal worden als zij in het openbaar aanstootgevend is in eerste lezing werd aanvaard door het parlement.

In Israël is de prostitutie niet onwettig, hoewel de meeste uitwendig zichtbare expressies ervan, zoals souteurschap, het runnen van een bordeel of een meisje tot prostitutie dwingen, als misdrijven worden beschouwd. De commissie zal bespreken of de huidige wetsregeling nog voldoet of dat zij gemoderniseerd dient te worden.

Pro-Israëlische krant gaat fusie aan

Het enige pro-Israëlische dagblad dat te Parijs verschijnt, L'Aurore, zal wellicht spoedig ophouden te bestaan als gevolg van een besluit twee krantenconcerns tot één samen te voegen.

Marcel Boussac, eens de nestor van de Franse katoenindustrie en eigenaar van L'Aurore, heeft besloten een deel van zijn industriële aandelenbezit over te doen aan de multi-miljonair in de wol, Jean Prouvost, die het conserva-

tieve dagblad Le Figaro bezit. Waarschijnlijk zal L'Aurore samensmelten met Le Figaro.

De lezerskring van L'Aurore omvat de Parijse kleine burgerij, gerespatrieerden uit Noord-Afrika en de joodse middenstand, dit als gevolg van haar anti-communistische, anti-Arabische, pro-Israëlische en pro-Nato instelling. Le Figaro, die er dikwijls toe overhelt het officiële Franse denken weer te geven, is anti-Israël, maar niet in de agressieve zin van het woord.

400 Griekse joden stierven door anderen te verdedigen

Vierhonderd jonge Griekse joden werden in 1944 in Auschwitz naar de gaskamers gestuurd, omdat ze weigerden de nazi-kampwachten te helpen bij het doden van andere joden. Dit is thans voor het eerst onthuld door Tuvia Friedman, chef van het oorlogsdocumentatiecentrum in Haifa. Hij kon dit doen nadat hij gedetailleerde informatie had ontvangen uit Polen.

Mevrouw Danuta Czech, een Poolse geschiedkundige, die in het Auschwitz-museum werkzaam is, heeft een dagelijks kamp-rapport, voorzien van officiële nazidocumenten, in handen gekregen dat in het kamp gevonden is. Volgens een aantekening van

de 21e juli 1944, selecteerde een assistent van dr. Josef Mengele, de beruchte kamparts, 434 jonge en gezonde joden uit Saloniki, die een maand tevoren waren aangekomen om te werk te worden gesteld in het crematorium van het kamp. Van dezen werden er 400 ingedeeld bij het Sonderkommando, een speciale eenheid die verantwoordelijk was voor het uitvoeren van de executies.

De taak van het Sonderkommando was de slachtoffers zover te krijgen dat ze vrijwillig de gaskamers gingen, denkend dat ze een douche zouden krijgen. Later moest dit commando dan de lichamen in het crematorium verbranden. De vierhonderd Griekse joden weigerden unaniem bij deze eenheid dienst te doen en de vol-

gende dag reeds werden zij allen vergast.

Voor de Tweede Wereldoorlog leefden er ongeveer 75.000 joden in Griekenland. Van hen werden er circa 54.500 naar Auschwitz gedeporteerd door de nazi-bezetters. 41.776 mensen werden vergast, de rest wist te overleven als slavenarbeiders. Drieduizend van hen trokken na de oorlog naar Israël.

De onthulling van het joodse heldenfeit van deze mensen uit Saloniki viel samen met de herdenking door de Westberlijnse joodse gemeenschap dat dertig jaar geleden de overlevenden van Auschwitz werden bevrijd. De Israëlische radio en televisie hebben speciale programma's hierover uitgezonden.